هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان
108

سالّی/ 2018 – بەرگی سەدو هەشت

چاپی یەکەم/ سالّی 2021

پێڕیست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (8) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2018/2/12 ل 5
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (9) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – سێشەممە 2018/2/13 ل 131
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (10) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – چوارشەممە 2018/2/21 نهێنی
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (11) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – پێنجشەممە 2018/2/22 نهێنی
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (12) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2018/2/26 نهێنی
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (13) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – سێشەممە 2018/2/27 نهێنی
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (14) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2018/3/5 دواخرا

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسپێك خولی چوارەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2018/5/7 `235
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – پێنجشەممە 2018/6/26 ل 229
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (2) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – یەکشەممە 2018/7/1 ل 327
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (3) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2018/7/2 ل 375
پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (4) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – پێنجشەممە 2018/7/9 ل 455

بەڕێز كنعان نجم الدين/ حاجی كاروان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر جەنابیشتان پێتان باش بێ، با جەوابی ئەو پرسیارانە بدرێتەوە، وەكو فاصلێك بۆ ئەوە لەوە دەچێت دوای ئەوە پرسیاریشمان هەبی دووبارە نەبێتەوە، ئەگەر ری بدەن لەوەدەچی باشتر بێ، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینكی/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز حاجی كاروان، بەڕێز دكتۆر فرسەت صۆفی فەرموو.

بەڕێز فرسەت صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەپێی ماددەی (110) ی ئاماری ، حكومەتی هەرێم ناتوانی ئامار بكات، لێرە ئەگەر گلەیی بكرێ، بەراستی گلەییەكی زۆر گەورەیە، دەبی مومارەسەی حكومەتی ئیتحادی بی و ئەو ئامارە بكات، چونكە هەر ئامارێك حكومەتی هەرێم ئەنجامی بدات، هیچ قانونی نابێ، چونكە لەدەسەلآتی حكومەتی ئیتحادی عێراقیە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینكی/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس بۆ ئەو روونكردنەوە، ئێمەش ژمارەیەك بەڕێزی تر وەردەگرین، ئینجا داوا لە كۆمسیۆن دەكەین وەلآمی نیوەیان دەدەین و نیوەی تر دواتر دەست پی دەكەین، بەڕێز ایوب عبدالله فەرموو. دیارە حازر نییە، مامۆستا غریب فەرموو.

بەڕێز غریب مصطفی حمەخان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان وێڕای بەخێرهێنانی بەڕێزان لە كۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردن و راپرسی خاڵی یەكەمم پشتیوانی رای تەلارخان دەكەم كە بە چ یاسایەك هەڵبژاردنی پەرڵەمان بە بێ هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم ئەنجام دەدرێ، چونكە ئەو دابەش كردنەی پەرڵەمان كردی بۆ دەسەڵاتەكانی سەرۆكی هەرێم بە شێوەیەكی كاتی بوو تا هەڵبژاردنی داهاتوو وە دیوانی سەرۆكایەتی هەرێم تا ئێستا ماوەتەوە، دووەم پرسیار ئەو راگەیاندنەی كە سەرۆكی حكومەت رایگەیاند كە لە (9/30) هەڵبژاردنی پەرلەمان بكرێت كە (81) رۆژی ماوە پرسیارەكەم بۆ كاك هندرێن ئێوە لە رووی بودجە لە روی فەرمانبەر لە رووی تۆماری دەنگدەران ئامادەییتان هەیە كە لەو بەروارە هەڵبژاردن ئەنجام بدرێت تكایە بە یەك وشەی بەڵێ یان نا وەڵاممان بدەنەوە پرسیاری سێیەم بە پێی ئەو فۆرمەی كە هەر بەڕێزت باست كرد كە بە نیازن ئامادەی بكەن بۆ بەخێرا دەرچوونی ئەنجامەكان كەواتا ئەتوانن پێمان بڵێن لە ماوەی چەند ئەنجامی سەرەتایی رادەگەیێنن و لە ماوەی چەند ئەنجامی كۆتایی رادەگەیێنن خاڵی چوارەم پشتیوانی رایەكەی دكتۆرە رێواز دەكەم دەتوانن رابگەیێنن هیچ بە پاساوێك كات درێژ ناكرێتەوە خاڵی پێنجەم چ زەمانەتێك هەیە دەنگدەراانی تایبەت فشاریان لە سەر نابێت

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینكی/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز مەلا غەریب، حەیات خان فەرموو.

بەڕێز حەیات مجید قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەرەتا بەخێرهاتنی كۆمسیارانی بەڕێز دەكەم وە پشتیوانی لە بەڕێز كاك ئومێد خۆشناو دەكەم سەبارەت بە پرسیاری تۆماری دەنگدەران و گەڕانەوەی متمانەی هاووڵاتیان كە پرسیارەكەم هاوشێوەی پرسیاری بەڕێزیان بوو دووبارەی ناكەمەوە پرسیارم هەیە

سەبارەت بە کاری ناوخۆیی کۆمسیۆن کە هەڵبەتە بەڕێز سەرۆکی کۆمسیۆن لە رووی لۆجستیکی و تەکنیکیەوە باسی کارەکانی کۆمسیۆنی کرد ئەی لە رووی مرۆییەوە چی کراوە بۆ ئەم بابەتە ئایا سوودیان لە تەجروبەی وەگرتووە بە تایبەتی وڵاتێکی وەکو تورکیا کە لە ماوەی ئەو دوو ساڵ و نیوەدا سێ هەڵبژاردن کراوە ئایا هیچ سوودێکیان لەوان وەرگرتووە بۆ ئەم هەڵبژاردنە کە یەکەمین هەڵبژاردنە لە کوردستان کە لە لایەن کۆسیۆنەوە بکرێت بێگومان پێشتر پرۆسەی رێفراندۆم کرا کە ئەوە راپرسی بوو هەڵبژاردن نەبوو وە پرسیارێکی ترم ئەوەیە لە یاسایی کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان و راپرسی لە یاسایی ژمارە (4) ی ساڵی (2014) لە ماددەی (10) دا هاتووە ئەنجومەن پێوستە میکانیزمی گونجاو دابنێ بۆ زامن کردنی بەژداری کردنی هاووڵاتیان لە دەرەوەی کوردستان – عێراق لە هەڵبژاردن و راپرسییەکان دا ئایا چی کراوە بۆ ئەم مەبەستە و چە دەکرێ؟، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز حەیات مجید، بەڕێز شیرین حسنی، فەرموو.

بەڕێز شیرین حسنی رمضان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرسیارێت من هاتنە کرن و زۆر سوپاس و دووبارە ناکەم.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز شیرین حسنی، بەڕێز نەجیبە نجیبە لطیف، فەرموو.

بەڕێز نجیبە لطیف احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆربەی پرسیارەکانی منیش کراوە پشتیوانی لە قسەکانی مامۆستا مەروان و کاك ابوبکر هەڵەدەنی و گەشە خان دەکەم، بەڵام چەند پرسیارێك کە پێموایە ئاڕاستە نەکراوە، بەڵام منیش زۆر جەخت لە سەر ئەوە دەکەمەوە کە کۆمسیۆن بتوانن ئەو متمانەیە بگەڕێنەوە بۆ خەڵکی بۆ هاولاتیان وە ئەوەی کە ئەرکی ئەوانە هەوڵ بدەن کە متمانەیێکی تەواو دروست بێت لای هاوڵاتیان بۆ ئەوەی ئەو رێژە کەمەی کە بەشداری هەبووە لە ماوەی رابردوو بەرز بکرێتەوە، پریسارێکم لە سەر ئەوەیە کە ئەو تۆمارەی کە باسیان لێ کرد بەڕێزان لە کۆمسیۆن دەستیان خۆش بێت ئیشی باشیان لە سەر تۆمارەکە کردووە بەڵام پرسیارەکەی من ئەوەیە چ گرەنتیەك هەیە بۆ ئەوەی ئەو تۆمارە بگاتە ناوەندەکان وە بگاتە بەردەستی دەنگدەران وە بەو تۆمارە نوێیە بە تەواوی دەنگدان بەو شێوازە بەڕێوەبچێت ئەوان گرەنیان چییە؟ پرسیارێکی تر بڕیارە لەو ماوەیە پێم وابێت رێژەکە (1400) فەرمانبەر دابمەزرێت لە کۆمسیۆن ئایا ئێوە گەیشتوونەتە کوێ لەو دامەزراندنە؟ وە چ پێوەرێکیان هەیە بۆ دامەزراندنی ئەو فەرمانبەرانە بۆ هەڵبژاردنەکان؟ پرسیارێکی ترم ئەوەیە ئایا هاوکاری لایەنە پەیوەندیدارەکان چۆنە لە گەڵ کۆمسیۆن وە پەرلەمان دەتوانێ چی بکات لەو نێوەندە و ئەرکی پەرلەمان چییە وە ئەوان داواکاریان چییە لە پەرلەمان کە هاوکاریان بێت بۆ بەڕێوەچوونی پرۆسەکە بە شێوەیەکی باش، پرسیارێکی تر دەنگدانی تایبەت قسەی زۆر لە سەر کرا بەڵام من بەتایبەتی جەخت لە سەر ئەنجومەنی ئاسایش دەکەم کە ئایا داتا و ژمارەی خۆیان داوەتە کۆمیسیۆن بۆ کارکردن لە سەری؟ وە دوو پێشنیاریش وەکو پێشنیار یا وەکو داواکاری بۆ کۆمیسیۆن خاڵی یەکەم جگە لە رەگەزنامە هیچ بەڵگەنامەیەکی تر بەکار نەهێنرێت بۆ دەنگدان بەراستی چونکە ئەوانی تر هەمووی قابیلی ئەوەیە خەڵکی تر بهێنرێتە ناوەوە و خەڵکی تر بۆی هەبێ دەنگ بدات کە هاوڵاتی

هەرێم نەبیت یا خود عێراقی نەبێت، پێشنیاری دووەمم ئەوەیە لە ماوەی کۆتایی دەنگدانەکە ماوەکە درێژ نەکرێتەوە بەڵکو ئەوان دەسەڵاتیان هەیە کەمی بکەنەوە جەخت لەوە دەکەینەوە درێژ نەکرێتەوە وە دەسەڵاتی خۆیان بەکاربهێنن بۆ ئەوەی ئەگەر پێویست بکات ماوەکە کورت بکرێتەوە بە تایبەتی لە (9/30) کە کۆتایەکەی دەکەوێتە شەو کە رۆژگار کورت دەبێت ئەوە پرسیارەکانی من و زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە سێ چوار کەس باسیان کرد، سوپاس بۆ بەڕێز نجیبە لطیف، داوا دەکەم تیکرار نەمێنێت، چونکە بەراستی تیکراری زۆری تێدایە، خۆتانیش هەست بەوە دەکەن، بەڕێز انور قادر فەرموو.

بەڕێز انور قادر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە بەڕێزان لە ئەندامانی دەستەی کۆمیسیۆنی هەڵبژاردنەکان و راپرسی روونکردنەوەی باشیان دا بەڵام من پێموایە میکانیزمی باش لەبەر دەست دا نییە بۆ پاککردنەوە و دڵنیایی، چونکە باشترین رێگە و بەڵگە پێموایە دەبێ سەرژمێری گشتی لەبەر دەست دا بێ کە ئەوە لە بەر دەست دا نییە وە ئەوان پشت بە تۆماری دەنگدەران دەبەستن کە لە وەزارەتی تیجارییەوە بە دەستیان گەیشتووە بۆ نمونە مردن بەردەوامە دەبێ مردنەکانیش لە لایەن لایەنی پەیوەندیدارەوە بۆ نمونە لە وەزارەتی صحە یا لە رێگای دادگاکانەوە بسەلمێندرێت ئایا تا ئێستا ئەوان بەشێوەیەکی بەردەوام ئەو مردنانەیان بە شێوەیەکی راست و دروست لە لایەن وەزارەتی تیجارییەوە پێ گەیشتووە؟ خاڵێکی تر ئەوەیە لە هەڵبژاردنەکان دا دەسەڵات انواع فشار و وەسیلەی نا شەرعی بەکار هێناوە کە تا ئێستا نەیهێشتووە هەڵبژاردن پاك بێت ئاسایی بێت کە پێشموایە دەبێت بەردەوام بێت گرفتە هەرە گەورەکە لێرەدایە، و سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز انور قادر، بەڕێز پەروا علی فەرموو.

بەڕێز پەروا علی حمە محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا بەخێرهاتنی میوانە بەڕێزەکان دەکەم، زۆرێك لەو پرسیارانەی من هەمبوو بەڕێزان ئیشارەتیان پێدا پێویست ناکات دووبارەی بکەمەوە، من حەز دەکەم لە بەڕێزانی کۆمسیاران بپرسم ئایا گرفتەکانی بەردەمتان چین وە ئایا هاوکاری کردن و بەدەنگەوە هاتنی وەزارەتەکان بە تایبەتی وەزارەتی ناوخۆ و پێشمەرگە وەك پێویستە؟، چونکە پێشتر ئیشارەتتان پێدابوو وەك پێویست هاوکار نین وە ئایا تەدەخولاتی حیزبی و سیاسی تا چەند کاریگەری هەیە لە سەرتان؟ ئایا بڕواتان بە کارەکانی خۆتان هەیە کە متمانە بگەڕێننەوە بۆ هاوڵاتیان و بۆ دەنگدەران هەڵبەتە بە هۆی ئەو کاریگەریانە یا ئەو تەدەخولاتانەی کە لە سەرتان دەبێت، پرسیارێکی تر ئایا هیچ هەڵسەنگاندنێکتان کردووە بۆ هەڵبژاردنەکانی پێشوو ئەگەر ئێوەش نەتان کردبێت بە مەبەستی ئەوەی کە جەنابتان نوێن، بەڵام لە راپرسیدا دەوری ئێوە هەبوو بۆ ئەوەی تاوەکو خاڵە لاواز و خاڵە بەهێزەکان بزانرێت وە پرسیارەکانی ترم کران سەبارەت بەوەی کە بە چ یاسایێك هەڵبژاردنی کوردستان دەکرێت، سوپاس پشتیوانی لە زۆرێك لەو بەڕێزانە دەکەم کاك برزۆ گەشە خان تەلار خان، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز پەروا علی، بەڕێز بێستون فائق فەرموو.

بەڕێز بێستون فائق محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای بەخێرهاتنی بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمسیاران هەموومان دەزانین ئەمە یەکەم ئەزموونی هەڵبژاردنی پەرلەمانی و هەڵبژاردنی گشتییە کە ئەم مەجلیسە بەڕێزە بەڕێوەی دەبات پێشتر ئەزموونێکی راپرسیان هەبووە کە راپرسی دەزانین بەراورد بە هەڵبژاردن کە کێبرکێ و نەوعیەتەکەی جیاوازە بە هیوام ئەم بەڕێزانە لەم هەڵبژاردنە دا بتوانن سەنگ و دەنگی حەقیقی هەمووما بۆ هەموو کیانە سیاسی و لایەنە سیاسیەکان لە کوردستان بگەڕێنەوە کە درێژایی ئەزمونی هەڵبژاردنەکانی لە هەرێمی کوردستان دا کەسمان خاوەنی حەجم و سەنگی حەقیقی نەبووین دوایین هەڵبژاردنیش ئەوەی عێراقە من قسەی هاوڕێکانم دووبارە ناکەمەوە بۆ ئەوەی ئیستیفادە لە کات بکەین، تەزویر ساختەکاری مۆتەکەی هەڵبژاردن و عەمەلیەی دیموکراسییە لە کورستان هیچ هەڵبژاردنێك بەوانەی کوردستان و بەوانەی عێراقیش کە لە کوردستان کراون نەبوون بەدەربن لە تانە و تەشەری ناخۆیی و تانە تەشەری ئەوانەی کە لە دەرەوش هاتوون و چاودێریان کردووین ئەم بەڕێزانە ئیتمینانی چی بە ئێمە وە لە رێگای ئێمەوە بۆ لایەن و کیانەکانمان و لەوێشەوە بۆ دەنگدەر بۆ خەڵکی کوردستان دەدەن کە بتوانن تەزویر لە هەر سێ مەرحەلەکەی هەڵبژاردندا بەرپێ بگرن مەرحەلەی یەکەم مەرحەلەی تۆماری دەنگدەرانە کە بەڕێزان بە وردی روونیان کردەوە بەڵام هێشتا پێویستی بە روونکردنەوەی زیاتر هەیە مەرحەلەی دووەمیش کە مەرحەلەی رۆژی هەڵبژاردنە و مەرحەلەیەکی گرنگە، ئەمان چی دەکەن بۆ ئەوەی تەزویر نەکرێت هاوڵاتییەك دەنگدەرێك ناوی تەنها لە تۆمارەکە دا هەیە و بە تەزکەرەیەك دێت و دەنگ دەدات ئایا ئەوان رێکار و رێ و شوێنی پێویستیان گرتۆتە بەر ئەی لە مەرحەلەی سێیەمدا مەرحەلەی کۆ کردنەوەی سندوقەکاندا و حەد و فەرز و نەتائیج راگەیاندن بەڕێزیان لەوەدا چیانکردووە کە بتوانن بەر بە ساختەکاری بگرن پرسیارێکی تایبەتیشم بۆ بەڕێز دکتۆرە رێزان لە مەسەلەی تۆماری دەنگدەراندا من چەند جارێك سی دییێکم بۆ نارد بە سوپاسەوە دەستەی ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەش سی دییەکانیان بۆ ناردن بە نوسراوی فەرمی ئەگەر هەڵە نەبم نزیکەی سەد هەزار زیاتر یا کەمتر ناوی دووبارەی دەنگدەری دانیشتووی سێ پارێزگاکەی کوردستان و پارێزگاکانی دەرەوەی کوردستانی تێدایە واتا ناوچە کوردستانییە کێشە لە سەرەکان من بۆ خۆم ناوێکم لە گەرمیان هەیە ناوێکیشم لە کەرکوك هەیە کە فۆرمەکەم گوازراوەتەوە بۆ ئەوێ لە ئینتیخاباتێکی بۆ نمونە لە عێراقدا من لە دوو شوێن ناوم هەبووە چییانکردووە بۆ ئەمە، لە سەر مەسەلەی هەڵبژارنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە حەقیقەت هاوڕێیان باسیان کرد من دووبارەی ناکەمەوە بەڵام ئەم هەڵبژاردنەی ئەم جارەی پارێزگاکان جیاوازە لەوانەی پێشوو کۆمەڵێك وردەکاری هەیە هەڵبژاردنی پێشووی پارێزگاکان تەنها هەڵبژاردن بۆ ئەنجومەنی پارێزگاکان کرا قەزا و ناحیەکان نەکرا کە لە ئەسڵدا دەبێ ئەویش بکرێت ئێمە لەم پەرلەمانەدا بۆ موعالەجەیەکی کاتی هاتین بە قەرارێك بۆ ئەم جارەی رابردوو قەزا و ناحیەکان قائیم قام و مودیر ناحیەکانمان بە تەعین موعالەجە کرد بەڵام لە ئەسڵدا دەبێ ئەوانیش بکرێن واتا دەبێ هاوڵاتی لە یەك کاتدا لە پارێزگاکە دەنگ بۆ پارێزگا بدات ئەنجومەنی پارێزگا، ئەگەر هاوڵاتی قەزا بێ دەبێ بۆ قەزاکەی خۆشی و بۆ پارێگاش بدات، ئەگەر هاوڵاتی ناحیە بێ دەبێ بۆ ناحیەکەی خۆش و بۆ مەجلیسی موحافەزەکەش بدات بەو هەموو تەفاسیلەوە هیوادارم بەر چاومان روون بکەنەوە کە چۆنیان ئامادەکاری

کـردووە، ئـاخر قسەشـم پێشـنیارە بـۆ بەڕێزیـان کە مـن و هاوکـارم کـاك عـومەری حـاجی عینایەت لە ڕێگای سـەرۆکایەتی پەرلەمـان بە یاداشـت بۆمـان نـاردوون لە سـەر مەسـەلەی تەوقیتی بانگەشەی هەڵبژاردن بۆ ئەم خولەی ئێمە کە لە ماوەکانی رابـردوو (21) رۆژ بـوو ئایـا ئەم جـارە مـاوەکەی چەنـدە؟ بە پێـی دیراسـەی ئـێمە ئەو مـاوەیە زۆرە لە نێـوانی ئینتیخابـاتی پەرلەمـانی عێـراق و پەرلەمـانی کوردسـتان ئەو سـێ چـوار مـانگەی مـاوە دیسانەوە بێین دەنگدەر لایەنە سیاسییەکان و کیانەکان بانگەشـە بکەن لە کاتێکدا خەڵکی کوردسـتان هەر لە ئێسـتاوە خـۆی یەکلا کـردۆتەوە و ئەزانـێ دەنـگ بە کـێ دەدات ئەو ماوەیە زۆرە، پێشنیاری دووەم لە سەر چۆنیەتی بانگەشە کردن کە ئەم بانگەشـە تەقلیدییە هەڵواسینی پۆستەر و شـەڕی ئیعلامی و جادە گرتن و عـامود هەڵواسین ئەمانە هیچی باوی نەماوە من بە دیراسە بۆتـان دەنێرم کاندیدێك هیچیشی نەبێت لە شـارێك بـای ئەوە دەتـوانێ ئـیش بکات لە ڕێگەی تەریـقەی تـر بە دەسـت گەیشتن بە دەنگدەر واتـا جگە لە پۆستەر و ئەو شەڕە پەڕۆیەی لە بازاڕ و شـوێنە گشتییەکاندا هەیە تەریـقەی تـر زۆر بـاوترە دەنگـدەر وکیـانی سیاسـی دەتـوانێ لە ڕێـگەی ئەلکترۆنـی و تەلەفزیـۆن دەنگـی بگـات بە دەنگـدەر بـۆیە هیـوادارم موعـالەجەیەك بـۆ ئەمە بـکەن هەمـوو بـازاڕ و هەمـوو شـار و ناوچەکانمان ببن بە ببێتە رسم و پۆستەر و پەڕۆی کیان و کاندید، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز بێستون فائق، بەڕێز بەهار خان فەرموو.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهـاتنی سـەرۆك و ئەنـدامانی کۆمسـیاران دەکەم، پێـنج پرسـیار ئاڕاسـتەی بەڕێزیـان دەکەم، سـەبارەت بە تۆمـاری دەنگـدەران دیـارە ئەو سـێ ئیشـکالەی کە هەیە سـەبارەت بە نـاوی دووبـارە و مـردوو و گومانـاوی بەڕێزیـان تەنهـا ئاماژەیـان بە (208000) نـاو کـرد کە ئیشکالات هەبێ کە جیگەی گومانە پـی دەچـێ ئەو (208000) سـی هەزار و چل هەزاریش نەمێنێـتەوە ئەگەر خەڵکێـك بـڕواتەوە ئەو پرسیارەی ئاڕاسـتەی بەڕێزیـان دەکەم دیـارە بەو ئیعتیبارەی کە ئێمە وەکو لە پێشتر ئەندامی لیژنەی کۆمەڵـی مەدەنـی بـووین زۆرێك لە ڕێکخراوەکـان کە کـاریگەری زۆریـان هەیە لە هەڵبژاردەکانـدا هەنـدێ ئاماریـان ئاڕاسـتەی بەڕێزانیـان کـردووە لە کۆمیسـیۆن تەنـانەت هەنـدێك ڕێکخـراو بە داتـا باسـی (900.000) دەکات کە لە ناوی دووبارە و مردوو و گوماناوی ئاڕاستەیان کراوە یەعنـی فەرقەکەی زۆرە چەنـدێك مامەڵەی جددیان لەگەڵ ئەو راپۆرتـانە کـردووە کە ئاڕاستەیان کراوە وە چەنـدێك بەراوردکاری کراوە وە هەروەهـا سـەبارەت بە تۆمـاری دەنگـدەران مەسـەلەی ئاوارەکـان کە هەندێك لە هاوڕێیان ئاماژەیـان پێـدا کە بە بەڵـگەوە زۆرێـك لەو ئـاورانە پسـولەی خۆراکیـان بۆکراوە تەنانەت گەیشتۆتە سەر ئەوەی کە وەکو هاوڵاتی هەرێمی کوردستانیش هەنـدێك تەزکەرە و کۆمەڵێك شتی تریان بۆ دروست کـراوە، پرسیاری دووەمـم سـەبارەت بە بـودجە کە ئاماژەیان بەو بیست و نۆ ملیار و روبعەیان کرد زۆر جار لە راپۆرتەکان و ئەو ئیشکالانەی کە دەبیسـتین لە کۆمسـیاران مەسـەلەی بـودجەیە ئایـا ئەو بـڕە تەواوی پێداویسـتییەکان دابین دەکات لە رووی هونەری و ئیداری و کارەکانیانەوە وە چەندێك ئەو ئیشکالە چارەسەر بووە یاخود چەندێك هەڵ دراوە بۆ چارەسەرکردنی، سەبارەت بە دامەزرانـدنی فەرمانبەران بە چ پێوەرێـك فەرمـانبەر دامەزرێنـدراوە وە چەنـدێك تـا ئێسـتا دامەزراوە بە داتـا بۆمـان

بخەنەڕووە وە ئەو پێوەرانە چین کە فەرمانبەریان پێ داناوە، سەبارەت بە مەسەلەی متمانەی هاوڵاتی و دەنگدان، کۆمیسیۆن ئاماژەی بەوەدا کە هۆشیاری هەڵبژاردن ئەنجامدراوە، بەڵام ئەو ڕێکارانە چین ئەگەر بە خاڵ بۆمان دیاری بکەن گێڕانەوەی متمانە چونکە ئێمە ئێستا دەزانین لە هەرێمی کوردستان قەیرانی متمانە لە لایەن هاوڵاتیان یەکێکە لە قەیرانە قوڵەکان کە تا ئێستا هەڵبژاردنێکی بەداخەوە دەڵێم پاك لە هەرێمی کردستان ئەنجام نەدراوە تەنانەت لە چوارچێوەی عێراقیش تا ئەو رادەیەی کە لە دوایین هەڵبژاردن ساختەکاری بە ئەلکترۆنی کراوە کە ئەمە قەیرانی متمانەی دروست کردووە ئەو ڕێکارانەمان بۆ گێرانەوەی متتمانە بۆ بخەنەڕوو کە دەیگرنەبەر، کۆتا پرسیارم بە پێی یاسای هەڵبژاردنەکان هەر ئەو رۆژەی هەڵبژاردنی پەرلەمان دەکرێت پێویستە هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی هەرێمیش بکرێت، چۆن مامەڵە لە گەڵ ئەم یاسایە دەکرێت ئەم پرسیارە رووبەرووی پەرلەمانیش دەبێتەوە سەرۆکایەتی پەرلەمانیش هەڵوێستی خۆیانمان بۆ دیاری بکەن چونکە راستە کۆمیسیۆن موئەسەسەیەکی مەعنیە بەڵام سەر بە پەرلەمانە لە ژێر ئیشرافی پەرلەمانەدایە، چۆن مامەڵە لەگەڵ ئەو یاسایە بکرێت لە کاتێکدا تەنها هەڵبژاردنی پەرلەمان دیاری کراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز بەهار عبدالرحمن، بەڕێز سرود سلیم، فەرموو.

بەڕێز سرود سلیم متی یوسف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشەکی بەخێرهاتنی ئەنجومەنی کۆمسیاران دەکەم هیوادەکەم کە سەرکەوتوو بن لە ئیش و کارەکانیان، خاڵی یەکەم پرسیارم هەیە سەبارەت بە کورسییەکانی کۆتا ئێستا حالی حازر هەنگاوێك هەیە لە پەرلەمان کە یاسای هەڵبژاردن هەموار بکرێتەوە، هەنگاوەکە تایبەتە بە کورسییەکانی کۆتا کە بریتییە لە زیادکردنی کۆرسییەك یان زیاتر بۆ پێکهاتەی ئێزیدی هەروەها دانانی میکانیزمێکی گونجاو بۆ ئەوەی تایبەتمەندی ئەو کورسیانە بپارێزین ئەو میکانیزمە رەنگە تەفاسیلی تێدابی رەنگە دیاری کردنی رۆژێکی تایبەت بۆ دەنگدانی کۆتا، سندوقی تایبەت سەنتەری تایبەت، ئەو هەڵوێست و ئەو فکرە بۆ ئەوەی کەم و کورتە لە تەجروبەی هەڵبژاردنی عێراق لە (2018/5/12) دووبارە نەبێتەوە، هەڵبەتە ئەنجومەنی کۆمسیاران ئاگادارن لە تەفصیلی ئەو هەنگاوە، بەتایبەتیش کۆبوونەوەیەکی گرنگیان هەبوو لەگەڵ دەستەی سەربەخۆی مافی مرۆڤ، باسی ئەو تەفاصیلانە هەمووی کرا لەگەڵیان، چۆن مەترسی هەیە لەسە کورسیەکانی کۆتا؟ و چۆن بیانپارێزین؟ پرسیارەکەم ئەوەیە ئەگەر ئێمە سەرکەوتوو بووین لە هەمواركردنی یاسای هەڵبژاردن ئێوە وەك كۆمسیۆن، وەك ئامادەکارییەکان، یان وەك میکانیزم؟ دەتوانن جێبەجێی بکەن لە خیلالی ئەو وەختەی کە مایە، ئەوە یەك، خاڵی دووەم: پرسیار نییە، بەلآم مولاحەزەیە دەمەوی لێرە بیلێمەوە، پەرلەمانی کوردستان بریتییە لە (111) کورسی، یازدە کورسی تەرخان کراون بۆ پێکهاتەکان، و سەد کورسیش بابڵێین کورسی گشتینە، حاڵی حازر لە پەرلەمانەدا، بەداخەوە ئەوە نەبەیاسا رێکخراوە و یانی قبولە و مەمنوع نییە، مەمنوعە قبول نییە، نازانم کو وەسفی بکەم، بەلآم حزبێك هەیە، خۆی تۆمار کردووە بۆ ئەوەی

مونافەسەی بکات، لە سەد مەقعەدی گشتی و یازدە مەقعەدی کۆتا، یانی لە دوو جێگا مونافەسەی دەکا، ئەوە وای لێکرد کە لەسەدا پەنجای قەوارەکان یانی ئی پێکهاتەکانی کلدان و ئاشورین، ماشاءاللە قەوارەکەمان زۆر زۆر تۆمار کراون، ئەوەش لە ئاخیرەکەی وای لی دەکات کە فعلەن موزاحەمەیەکی زۆر گەورە دەبێ، مونافەسەکی زۆر گەورە دەبی لەسەر کورسیەکانی کۆتا، ئەوە بەس مولاحەزەیە دەزانم وەختەکە کە هەر گونجاو نییە چارەسەر بکرێ، بەڵام تەنها مولاحەزە بوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز کاك سرود، بەڕێز دکتۆرە زۆزان فەرموو.

بەڕێز زۆزان صادق سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

گەلەکا پرسیارا کری و هەڤاڵا کری یا دووبارە ناکەمەوە، دژ پرسیارەکا دەستپێکەم، لسەر تۆمارا دەنگدەرە، ژبلی کو ژێدەری وەزارەتا ئەمبژین تەندروستی ویا بازرگانی، مە چ ژێدەرەکی تر هەیە کو ئەو پشتبەستنی لسەر بکەن بۆ پاقژکرنا تۆمارا دەنگدەران، چونکە بەڵگەییت هەیە لسەر هەندی کو ئەویت مرم، خەلك چتن، یانی وانا اسباتێت کەن کو، بەس دیارە ئەو جیهەتێت ناڤا مەسح دکاتن، گەلەك رش نینن بۆ هەندی کو وان ناڤا مەسح بکەن، بچ میکانیزمەکا یاسایی هەبێتن دناڤبەرا، ئەم بیژین ئەو جیهەتی ناڤی مەسح دکات و ئەو خەلکێت ج ناڤی مری ژێت باتن، دڤێتن ئالیەتێك هەبێتن بۆ ئەو تۆمارا بهێتە پاقژکرنێ، دوو چ وان ئەو چ پەرلەمانێت دڤێتن، یانی چ پێشنیار هەنە بۆ پەرلەمان کو هاریکاریا بکەن بۆ هەندێك کو ئەو پرۆسە دێتە ئەنجام دانەکی سەرکەوتیتر ببیتن، وەکی ئەڤ تەجروبا هەنوکە لە عێراقی دووبارە بوی و دووبارە نەبێتەوە، پرسیارا سێی پێدڤیتی لە 7/7 مەرکەزی ڤە کرنا تۆمارا هاتبوە کرنێ، هەتا نوکە نەهاتینە کرنێ، نەهاتینە ڤەکرنی ڤەکەنگی ئەڤ مەرکەزی دهێنە کرنی و زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز دکتۆر زۆزان، بەڕێز زانا عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی ئەندامی کۆمسیاران دەکەم، بەراستی پرۆسەی هەڵبژاردن لە هەرێمی کوردستان لە ئێستادا ئێمە لەم ساڵەدا پرۆسەیەکی راپرسیمان کردووە، هەڵبژاردەی گەنجان دراوە، ئەوەی کە هەشە، ئێستا ئێمە لەبەردەم سی هەڵبژاردنی ترین، بەو پێیەی کە ئەمان پلانیان بۆ داناوە، هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بەتەنها بکری و هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان بەتەنیا و هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی هەرێم جارێکی تر هەر بەتەنیا بکرێ، یانی ئێمە موشکیلەی قەیرانی داراییمان هەیە، ئەو کۆمەڵگەی ئێمە کۆمەڵگەیەکە بەرگەی ئینتخابات ناگرێ، یانی بیرتان نەچێت ئێمە لە نەتیجە و دەرەنجامی ئینتخاباتی ساڵی 1992پەلکێش بووین بۆ شەڕی نەگریسێکی ناوخۆ، کۆمەڵگەی ئێمە کۆمەڵگەیەکە ئامادە نییە هێزەکانی کوردستانیش، بەداخەوە یانی هەموو ئینتخاباتێك کۆمەڵێك هێز زۆر بە موصەری قسە لەسەر ئەوە دەکات کە تەزویر کراوە و غەشکراوە و ئەوانە، دوایش کە دێنە سەر ئەوەی کە دابەش کردنی کێکەکە قسەی خۆیان بیر ئەچێتەوە کە لە رابردوو لەگەڵ خەڵك کردوویانە، دێن لەگەڵ ئەو هێزانەی کە پێیان وابووە خەش و غەدریان لی کردوون بەشی ئەکەن و شەریکی دەستەڵات ئەبن، ئەوە نوکتەیەکە بەس لە هەرێمی

کوردستان هەیە، بۆیە پێم وایە کۆمیسیۆن ئێستا کە یەك تیمن ئەو تیمە قسەیان کرد کە بەشێك لە کاروباریان بە شێوەی باش بەرێوە بردووە، مەسەلەی تەزویر کاریان لەسەر کردووە، ئومێد ئەکەم کۆمیسیۆن لەبەردەم مەسولیەتی گەورەیە، نەك سبەینی لە دوای ئینیخابات ئەندامانی کۆمیسیاران هەریەکە رەئی بڵی و بۆچوونی جیاواز بڵی لەوەی ئێستا لەبەردەم پەرلەمانی کوردستان هەیە بڵێن، پێم وایە کۆمەڵگەی کوردی لەوانەیە ئینتیخاباتی هەرێمی کوردستان وەکو ئەوەی بەغدا نەبی و کێشەی گەورە دروست بکات کە لەرابردوو ئێمە بە داخەوە تەجروبەی تاڵمان هەیە لەگەڵ نەتیجەی ئینتیخابات، شتی هەیە بۆ من جێگەی داخە بەراستی، وەکو ئەندامی پەرلەمان لە پەرلەمانی کوردستان کە سی ساڵی تەمەنی ئێمە لەسەر مەسەلەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان لەو پەرلەمانی کوردستانە فەوتا، ئێستا کۆمیسیۆن یان پەرلەمانی کوردستان بە چ یاسایەك ئەوە قبوڵ ئەکات ئێمە وا بە ئاسانی مەسەلەی هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی هەرێم سڕ بکری و هەموو ئەندامانی پەرلەمان لێرە وەکو نازانم وەکو بێدەنگ و کەس گوێی پی نادات کە لە رابردوو زۆرترین موزایەدە لەسەر مەسەلەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان کراوە، پەرلەمان ئێستا پەك خراوە، ئەو هەموو بەیت و بالۆرەی لەو پەرلەمانە کرا بۆ هەڵخلەتاندن و چەواشە کردنی خەڵك ئەمرۆش ئاوا بێدەنگ لێیگەراوین، ئەگەر سەرۆکایەتی هەرێم وەکو دامەزراوە ئەوەندە بی کەلکە و ئاساییە و هەرکاتی بمانەوەی رایگرین ئێمە ئەو شەرەمان بۆ لەسەر کرد؟ ئەو هەموو بودجەی بۆ بۆ تەرخان کراوە، ئەو هەموو قسە و بەزم و رەزمەی بۆ لەسەر کرا؟ بە رەئی من مەلەسەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم رەمزی هەرێمی کوردستانە، لە دوای ریفراندۆم هەندی شتمان لە دەست دا، ئێستا وردە وردە خەریکە دامەزراوەکانی هەرێمی کوردستان هەموو تەسفیە ئەکەین، وای لی شتی نامێنی بە ناوی هەرێمی کوردستان، پەرلەمان پەك بخە، سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان سڕ بکە، سبینی حکومەتیش سڕ ئەکرێ، چی ئەمێنێتەوە؟ پێم سەیرە ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان، کۆمیسیۆن، سەرۆکایەتی پەرلەمان، حیزبەکانی کوردستان ئەو مەسەلانە وا بە ئاسانی قبوڵ ئەکەن، دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان گرنگە، ماڵ نیە لەسەر هیچ حیزبێکی سیاسی، حەق نیە هیزەکانی کوردستان بترسن، ئەبی هەڵبژاردن بکری لە کاتی خۆی بۆ سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان، یەکێکە لە رەمزەکان، لە رووی یاساییشەوە گرفت دروست ئەبێ، تۆ بەس پەرلەمان و حکومەت بمێنی ئەی لەو بەینە کی هاوسەنگی راگری لە بەینی ئەو دوو دامەزراوەیە، بەراستی ئەگەر لێگەرێن ئەو شتە بروا فێل کردنە لە خەڵکی کوردستان و غەدر کردنە لە خوێنی شەهیدانی کودرستان، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مەدینە خان.

بەرێز مەدینە ئەیوب احمد:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرسیارا من ئەڤەیە دەربارەی وان فەرمانبەرێن گرێبەست هاتینە دامەزراندن نزیکی (1400) گرێبەستە، پرسیار ئەوەپە ئەو فەرمانبەرێت پلە مودیر عام و موەزەف هاتینە دامەزراندن بۆ کەرکووك و موسڵ نزیکی (12) کەسن، وی وەختی کەرکووك و موسڵ بن کۆنترۆلی هەرێما کوردستانا بی نوکە ئەڤ مودیر عامە و ئەڤ فەرمانبەرێت ماڵ خۆ رنشتینە مووچێت خۆ وەرگرن بۆچی ڤان فەرمانبەران نەهاتیە وەرگرتن، کۆمیسیۆنی گەلەك بەحسی کاری خۆ کر، بۆچی ئەو کێشە هەر چارەسەر نەکریە، ئەو (1400)

فەرمانبەرە ل سەر چ ئالیەت هاتیە دانان ، دیڤ شەهادی بوو یان دیڤ خیبرە، هەروەسا پرسیاری دووی دەربارەی دەنگدانی وان دەرڤی وڵاتێت دێکەن یان ناکەن، هەگەر دیکەن ل سەر چ میعیارەکە، چونکی ل سەر ئەساسی جنسیا عێراقیەت بیت گەلەك پرۆگرامێت هەی نشێن ل هەرێما کوردستانی داخل بن و دەنگی خۆ بدەن، پرسیار ئەڤەیە وان ئالیەتەك دۆزیە ئان نا، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرمووو مامۆستا.

بەرێز عبدالرحمن فارس عبدالرحمن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمیسیۆنی هەڵبژاردنەکان ئەکەین، قسەکان دووبارە ناکەمەوە، بەداخەوە لە هەرێمی کوردستان هەر باسی هەڵبژاردن ئەکری یەکسەر وشەی ساختەکاری و تەزویر دێتە کایەوە، بۆیە دوو داواکاریم هەیە رەنگە بتوانین بە (50%) ری بەتەزویرەکان بگرین، یەکیان ئەکەوێتە سەر ئەستۆی ئەو بڕادەرانەی ئێستا لێرەن ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمیسیۆنی هەڵبژاردنەکان ئەویش بریتیە لەوەی لە ژێر هیچ فشار و گوشارێك کاتی هەڵبژاردن تەوقیتەکەی درێژ نەکرێتەوە، دووەم، ئیلاقەی بە ئەندامانی پەرلەمانی کوردستانە، باس لە هەمواری هەلبژاردن ئەکرێ، ئەکری لە هەمواری یاسای هەڵبژاردن ئەوەی بۆ زیاد بکەین کە لەو شوێنانەی دەنگ ئەدری واتە لە بنکە و محەتەکان ئەو دەنگدانەی لەوی جیا ئەکرێتەوە هەر لەوی لەلایەن کۆمیسۆنەوە بەو تەعدیلە تەئکیدی لی بکەینەوە کە ئەو رێژەی دەنگدانە بە شێوازی فەرمی حیسابی بۆ بکرێ، سەندوقی دەنگدان لە قەزا و ناحیەکان نەهێندرێتە پارێزگاکانەوە کە پێم وابی بەشی لە تەزویرەکان لەو گۆرانکاری و بردنی سەندوقەکان ئەکرێ، خاڵێکی تر ئەوەیە نازانم ئەو کۆمیسیۆنە هیچ تەنسیقی هەیە لەگەڵ کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکانی بەغدا یان نا؟ چونکە ئەوان کارتی دەنگدانیان بەکارهێنا لە هەڵبژاردنەکان، ئایا ئەو کارتانەی بەکارهێنرا ئەوان هیچ سودیان لی ئەبینی یان کاری پی ناکرێ، خاڵێکی تر ئەوەیە هەر لەو هەولێرە لە یەکدوو بەیت باس لەوە کرا کە پێم وابی ژمارەیەك لە ئەندامانی کۆمیسۆنیش ئامادە بوون کە بە ئیعتیرافی خۆشیان کە (170) هەزار ناوی گۆماناوی هەیە، کە ئەڵێین گۆماناوی بە دووبارە و بە وەهمی کە تەمەنیان لە سەرووی (100) ساڵەوە و ئەوانەشی کە دووبارەن، ئێستا گوێمان لی بوو لەوەی کە رێژەکە بووە بە (208) هەزار، ئەکرا ئەو (208) هەزارە بە جۆری لە جۆرەکان پۆلێن بکرێ، یان ئەکرا ئەو راپۆرت و قسانەی ئەو بەرێزانە کردیان پێشتر بە راپۆرتێك ئاراستەی پەرلەمانتاران بکرایە بۆ ئەوەی تەفاسیل و وردەکاری لای ئێمە هەبوایە، قسەکان دووبارە ناکەمەوە، پشتیوانی قسەکانی کاك (بێستون) ئەکەم بۆ شێوازی هەڵبژاردنەکان کە ئیتر باوی ئەوە نەماوەبەو شێواز و میکانیزمەی ساڵانی رابردوو کراوە و دووبارە ئەکرێتەوە، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شکریە خان.

بەرێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێرای بەخێرهاتنی دەستەی کۆمیسیۆن ئەمەوی بیریان بهێنمەوە ئەوان لە بەردەم بەرپرسیاریەتی نیشتیمانی و نەتەوەی و ئەخلاقی و ئاینی دان، ئێمە متمانەمان بە ئەوان دا و متمانەشمان پێیان هەیە، پێمان وایە لە ئاست ئەو بەرپرسیاریەتە دان، ئەمەوی ئەوە بڵێم دیارە لە ساڵانی رابردوو ئەزموونی زۆر تاڵمان هەیە لەگەڵ هەڵبژاردنەکان، هەرجاری

بە شێواز و میکانیزمی جیاواز ساختەکاری کراوە، ئایا کۆمیسیاران چۆن ئەتوانن ئێمە و دەنگدەران دڵنیا بکەنەوە لەوەی جارێکی تر میکانیزم و شێوازی جیاوازتر لە جاران نایەتە ئاراوە بۆ ساختەکاری، سەبارەت بە ناوی دووبارە دیارە لە جارانی رابردوو تەکتیکی زۆر سەیر کرابوو، لە هەندی شوێن ئەکیدم کردەوە بۆ نموونە ناوێك هاتبوو یەك حەرفی لی گۆرابوو، (نەغمە، نەجیمە، نەعیمە)، یان (سافیە، سەفی) ئەوە یەك کەس بوو بەڵام ناوی یەکەمی تەنیا یەك حەرفی لی گۆرابوو، ئەوەش چارەسەر کراوە لە لیستی دەنگدەران؟ پێشنیار ئەکەم لە جارانی رابردوو لە هەر قوتابخانەیەك یان بنکەیەك سوود لە چەند هۆڵێکی بچووك وەرئەگیرا، بەڵام ئەمجارە ئەگەر هۆڵێکی گەورە بی لایەنە سیاسیەکان نوێنەریان ئەبی و لە هەمان کاتیش ئاسانکاری زۆر ئەبێ، ئەکری چەند ئەوەی دەنگدان لەو هۆڵە دابنری بۆ ئەوەی سیاسیەکان ئەوەیان هەبێ، سەبارەت بە وەزارەتی ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنی ئاسایش ئایا ئەوان چەند هاوری بوونە لەگەڵ ئەو پێشنیارەی ئەوا کە تەنیا ئەو کەسانەی لە دەوامن تەنیا ئەوان لە دەنگدانی تایبەت بەشدار بن، ئەگەر هاورا نەبووینە قەناعەت پێهێنانی ئەوان زۆر زەرورە و چونکە پێمان وایە ئەوە ساختەکاری کەمتر ئەکاتەوە، پیشنیار ئەکەم جگە لە رەگەزنامە هیچ شتێکی تر قبوڵ نەکری لە دەنگدان، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆرە پەری.

بەرێز پەری صالح حمید:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشێکی لە قسەکانم وەڵامەکانیم وەرگرت، پرسیاری من، لەکاتی هەڵبژاردن بە تایبەتی رۆژی دەنگدان لە زۆربەی شار و قەزا و ناحیەکانی فەرمانگەی باری شارستانی ئەگوێزرێتەوە نێو بارەگا حیزبیەکان بۆ مەبەستی دروست کردنی ناسنامەی ساختە، لەوە چ دەستەڵاتیان هەیە؟ دووپاتی ئەکەوە هەرچەندە زۆر ئەو پرسیارە کرایە دانیشتوانی ئێران و تورکیا ماوەیەك پێش هەڵبژاردن لە شارەکانی کوردستان بە بەڵگەوە لامە خزمەتی باش ئەکرێن و پارەی باشیان پی ئەدری زۆربەیان عەرەبن کەچی ناسنامەی کوردستانیان درایتی و بە شانازیەوە ئەو لایەنەی دەنگی پی ئەدەن بە ئاشکرا باسی ئەکەن، پشتیوانی لە قسەکانی (گەشە خان، کاك بێستون) ئەکەم لە ناو وڵاتان ئێستا تەنیا کاندید ناوی خۆی لە فرۆکەیەك یان چوکلێتێك ئەنوسی و ئەیداتە هاووڵاتیان، لە کۆتایی ئەڵێم بەرێوەچوونی ئەو پرۆسەیە بە شێوازی دروست و دادپەروەرانە بەشی شێری لە ئەستۆی ئێوە دایە لە دونیا و قیامەت، هیوادارین لە هەر شوێنی درکتان بە دزی کاری کرد لەبەر ئەو سوێندەی یاساییەی لەو هۆڵە خواردتان رێگر بن و بی دەنگ نەبن، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆرە جوان.

بەرێز جوان اسماعیل عزیز:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی میوانەکان ئەکەم، هیوادارم سەرکەوت و بن، لەو نەهامەتیەی هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان لێی ئەژین لە بی مووچەیی، ئەبینین مووچە چۆن ئەدرێ، بوویتە

مووژده، هەموو رۆژ لە دووی ئەوەن، لەجیاتی لە دووی ئیبداع و شت بین لە دوو ئەوەین کەینی ئاو دێ، کەینی کارەبا و مۆلیدە ئەگۆردرێ، کەینی مووچە ئەدرێ، لەسەر ئەو نەهامەتیەش هاووڵاتی هەرێمی کوردستان حیزبەکان بێن ساختەکاری لە دەنگی هاووڵاتی بکەن نەهێڵن قیادەیەکی باش بێتە سەر دەوڵەت کە لەو ئەزمانە دەریان بێنی ئەوە زۆر نەهامەتیە، کو وابکەین پەرلەمان و کۆمیسیۆن هەر هاووڵاتیەکی لە هەرێمی کوردستان بەرامبەر ئەو حیزبانە هەموویان ساختەکاری ئەکات، بەرامبەر وا نیە زۆربەی، حەز ئەکەی لە حوکم بمێنێ، ئەو ساختەکاریەی کرا لە هەڵبژاردنی عێراقی رابردوو ئەوە تۆمەتە؟ ساختەکاری کراوە........

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

نابی تۆمەت دروست بکەی، ئەوە تۆمەتە.

بەرێز جوان اسماعیل:

.......بەگوێرەی پەیرەو حورم هەر قسەیەك بکەم، نەموت فڵان حیزب، وتم هەموویان، ساختەکاری کرایە، ئەبی ئەو نەهامەتیە نەهێلین، زەمان چیە کە دکتۆر هاورامان و کاك ئاری باسیان کرد زەمان چیە نەهێلین ئەو حیزبانە ساختەکاری بکەن بەرامبەر حەقی هاووڵاتیان؟ پرسیار ترم، چ کراوە دەبارەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگا؟ مولاحەزاتیشم هەبوو، بەرێزیان کاك هەندرێن و خوشکە رێزان باسیان کرد، هەندی پرسیاری تریش برادەران باسیان کرد، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو ئەبو کاروان.

بەرێز عبدالرحمن فارس عبدالرحمن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی برادەرانی کۆمیسیۆن ئەکەم، پرسیارم کرا نامەوی دووبارەی بکەمەوە، بەڵام روون کردنەوەکەیان بە بڕوای من نەیتوانی قەناعەتم پی بکات تۆماری دەنگدەران بە تەواوی پاکراوەتەوە، سەختەکاریش ناکرێ، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك عەلی.

بەرێز علی علی هالۆ:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی ستافی کۆمسیۆن ئەکەم، دەست خۆشی لە کاریان ئەکەم، چار پرسیار هەی، پرسیاری ئێکی ژمارەکا زۆریا مریار لە فەرمانگەهی خارنی تا ئێستا نەهاتیە رەش کرن، ئەڤە ئەدیلە بێژم، هەندەك زیاتر (10) ساڵە مریە کەس و کارێن وان مراجەعا ناکن و ناڤێن وان نایەنە رەش کرن، ئایا کۆمیسیۆنی چ گەرەنتیەك وەرگرتیە ژ وەزارەتا بازرگانی پەسولە خارنی پاقژ بکات؟ چونکە ئەڤە چەندین ساڵە ئەڤ دیاردە تیکرار دبیتن، پرسیاری دوێ، سەدان خەلکی مریە ناڤێن وان تانوکە رەش نەکریە، ئازوقێن وان وەردگرن، ئایا وەخت نەهاتیە بریارەك دەرکەڤی هەرکەس بمری ماوەی (3) هەیڤ کەس و کارێت وی مراجەعا دەزگایەت پەیوەندیدار بکات و ناڤێن وان بێنە رەش کرن، ئەگەر نەهێنە رەش کرن سزایەن یاسایی دژوار دێنە وەرگرتن، داکۆ ڤی کێشە رزگار بین، چونکە ل هەمی هەڵبژاردنا بابەتی مریە دبیتە بابەتەکی گەرم، هەمی لایەن ئێك و دوو خەتابار دکەن و کۆمیسیۆنی ژی پی ئیتیهام دکەن، پرسیارا سی ئەڤە چەندین ساڵە ئیحتیماله سنورەکی دا، خەلکەکی دا

راگواستن سنورى ناحيا و سەنتەرى محافەزى تانوكە ناڤێت وان ل دەنگدانى وان مەركەزى بەرى نوكەيە، ئايا كۆميسيۆنى ڤى جارى پەنگاڤەك هاڤێتيە ئەڤ بابەتە تيكرار نەبيتەڤە، چونكە ئەبيتە بارگرانيەك بۆ هاوولاتيە، پرسيارا چارێ، هەمى هەڵبژارنەكى ئەو فەرمانبەرى سەر سەندوقا گەلەك كەموكورى پێڤە ديارە، وەكى پێويست ناهێنە تەدريب دان، ئايا ڤى جارى كۆميسيۆنى چ ئاليەتەك دانا بۆ پتر چى كرنا ئەو كارمەندێ، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنيكى ابراهيم – جێگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو فەيرۆز خان.

بەرێز فيروز طه عبدالخالق:

بەرێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخێرهاتنى ستافى كۆميسيۆن ئەكەم، چەند پرسيارەكم هەيە، روون كردنەوا دەستى وەڵام بوون، دەست خۆشيى دكەم بۆ كارى وان كرى، تنى من پرسيارەكا ماى دگەل پێشنيارەكى، پرسيار، ل سالا (1974) ى و (1975) ئى تەرحيل دەست پى كر ل مەخمور و شنگال و زومار بۆ هەڤلێر و دهۆكێ، ل وەختى هەتانوكە ئەو خەلكى نيشتەجى كوردستانى بوونە ل هەڤلێرى و دهۆكێ، ل سالا (2010) و ل ديڤ مادا (140) (11) هەزار عايلە ل دهۆكى و (14) هەزار عايلە ل هەڤلێرى ل ديڤ فۆرما خۆراكى ڤەگواستن بۆ ميسڵ، يەعنى ئێستا بيتاقەت وان ميسلە، بەس ژيانا وان نيشتەجێت هەرێما كوردستانێيە، پرسيارا من لێرەيە، مەسيرى ڤانا چيە؟ دشێت دەنگى بدەن لە هەڵبژاردنى پەرلەمانى كوردستانى يان تشتەك بۆ هاتيە كرن، يان محروم بن ل دەنگدانێ، پێشنيارا من كاك عەلى بەحس كر، پێشنيار دكەم وى وەختى ماى كو هەيڤ و نيڤێت ماى كو هەندەك خولى راهێنانى بێنە ڤەكرن، راستى دێنە ڤەكرن، بەس ئيحتيمالە ڤى ئاستى مەتلوب نەبى، سوپاس.

بەرێز جعفر ئێمنيكى ابراهيم – جێگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مامۆستا حەسەن، ئامادە نييە، فەرموو حاجى كاروان.

بەرێز كنعان نجم الدين/ حاجى كاروان:

بەرێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخێرهاتنى ئەو ميوانە بەرێزانە ئەكەم، ئەبوايە پێشى ئەوان بێن ئەو راپۆرتەى خوێنديانەوە بە قسە لەبەر دەستمان بووايە، بەڵام لێيان خۆش ئەبين بەس واباشە خيلالى ئەو حەفتە لەبەر دەستى ئەندامانى پەرلەمان بێ، بۆيە داوايان لى ئەكەين ئەو راپۆرتە خيلالى ئەو هەفتە بە دەستمان بگات بۆ ئەوەى پرسيار و جوابەكانمان لابێ، دوو، زەمانەتى پاراستنى ئەو سەندوقانەى لە دواى ئێوارە هەيە؟ بينيمان بەس ئەمرۆ لە سلێمانى زياتر لە (60) سەندوق سەرەكەى شكاوە و قفڵى گۆراوە، مەبەستم ئەوەيە هەمان غەڵەت دووبارە بێتەوە زۆر خراپ ئەبێ، بۆيە زەمانى پاراستنى ئەو سەندوقانە لە شوێنى خۆى يان شوێنێكى تر ژ زەمانێك هەيە دەستكارى نەكرێ، خاڵێكى تر، چيان كردووە بۆ ئەوەى لە دواى هەموو هەڵبژاردنێك، لە دواى سەعات (3 و 4) وە دەست بە ناونووسين ئەكەن، ئەوانەى دەنگ ئەدەن و ناويان نيە رێيان ئەدەن ناو بنووسرى لە پشتى لە قاغەزێكى سپى، ئەوە بە بريار ئەبێ، ئەبى برادەرانى كۆميسيۆن بريارێك بدەن بە هيچ شێوەيەك ناونووسين نەكرێن چونكە زۆربەى تەزويرەكان لەو كاتانە ئەكرێ، خاڵى تر ئەوەيە باسيان كرد 0100 بۆ 200 هەزار دەنگيان پاك كردۆتەوە لە تۆمارى دەنگدەران، هيوادارم بەرێز كاك (هەندرێن) يان هەر بەرێزێكى تر يەك ژمارە سەريحمان بداتێ، چونكە بە پێى بەعزى رێكخراو و حيزب باسى (900) هەزار ئەكەن، ئايا موبالەغەيە يان راستە؟

هەندی باسی (400 و 600) هەزار ئەکەن، ئەو ژمارەی دووبارەن، مردوون، رۆژئاوان، ئەنوەع دووبارەی تێدایە، ژمارەکەی چەندە؟ ئەوان باسی پاکردنەوە ئەکەن، باسی ئەو ژمارەیە ئەکەن کە دەرهێندراوە، بەڵام ژمارە ئەسلیەکە چەندە، ژمارەیەکی تەقرییش بی هەر باشە، یەك نوقتەی تر ئەوەیە خەڵکی تر ئەوەی لە جیاتی خەڵك دی دەنگ ئەدات، بۆ نموونە لە (20%) لە بنکەیەك دەنگدراوەن (80%) ماوە، لەوانەیە لە هەندی بنکە نوێنەری ئەحزابی هەر لی نەبێ، بەتایبەتی لە دەرەوەی شار، چ زەمان هەیە ئەو وەرەقانە پر نەکرێتەوە؟ ئێستا ئەو کارتە نیشتیمانیەی کە لە کۆمیسیۆنی عێراق کرا ئەوە ببێتە بەڵگەیەك کە بە دەستیانەوە بێ، رەسمی پێوەیە، عەل عەقەل ری لە تەزویرێك ئەگرێ، دوو، مەسەلەی فۆرمی بایەعیە، کاك هەندرێن باسی ئەو وەرەقەی کرد کە تایبەتمەندی هەیە، ئەوەی دەنگی لەسەر ئەدرێ، یەعنی کەئەنەما لێرە تەبع ناکرێ، ئایا ئەو وەرەقەیە لێرە تەبع کراوە؟ یان لە سویسرا تەع کراوە کە پارەی لی تەبع ئەکری کە ناتوانری تەزویر بکرێ، من ناوی مەتبەعەکە بۆ جەنابت دێنم وەکو سەرۆکی پەرلەمان، ئەو وەرەقانەی ئینتیخاباتی عێراقی لێکرا هەمان ئەو مەتبەعەیە لێرە تەبعی کرا و پارەیەکی زۆریشی ورگرت و هەمان ئەو وەرەقانەی حکومەتی عێراقی هێنای، بۆیە چ زەمانێك هەیە ئەو وەرەقانە هەمان وەرەقەی ئێستا کە حازر نەبێ، یان مەسەلەن ئایا بە ژمارە هەر لای ئەوانە، یان ئەو وەرەقانە لێرە ئەتوانن تەبعی بکەن و جێی مەترسیە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئەو زانیاریانە بدەن بە کۆمیسیۆن بۆ ئەوەی رێگا بگیرێت بە هەموو تەزویرێکن فەرموو کاك ئایدن.

بەڕێز ئایدن مەعروف سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی برادەرانی کۆمیسیۆن ئەکەین، دەست خۆشی لە کۆمیسیۆن ئەکەین بۆ ئامادە کردنی ئەو راپۆرتە، دیارە لە راپۆرتەکە کۆمیسیۆن ئامادەکاری تەواوی کردووە و ئەتوانی هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی کوردستان لە کاتی خۆی بکات، ئەوەش لە رووی تەکنیکی زۆر باشە، گرنگ ئەوەیە رەوشی سیاسیە، کە ئەزانین ئێستا رەوشی سیاسی ناوچەکە ئیستیقراری تێدا نیە، پەیوەندی نێوان لایەنە سیاسیەکانی هەرێم لە ئاستی خراپە، هەروەها بی متمانەیی هەڵك بەرامبەر هەڵبژاردنەکانی رابردوو، بە تایبەتی هەڵبژاردنەکانی (12-5) ی پەرلەمانی عێراق کە خراپترین هەڵبژاردن بوو لە مێژووی عێراق، ئەوانە راستوخۆ کاریگەری لە کارەکانی کۆمیسیۆن دروست ئەکات، دوو پرسیارم هەیە، یەکیان لە ژێر ئەو رەوشە ئەتوانری هەڵبژاردنی شەفاف بکرێ؟ دوو، برای بەڕێز دکتۆر (سرود) باسی کرد و پشتیوانی لی ئەکەم، پرسیاری تر، لە هەڵبژاردنەکانی رابردوو دەست تێوەردانی زۆر کرا لە کاروباری پێکهاتەکان، ئەوە کاریگەری خراپی دروست کرد،لە ئێستادا چەندەها لیست و قەوارە دروست کراوە بۆ ئەو مەبەستە، ئایا ئەتوانری بۆ کەمکردنەوەی دەست تێوەردان؟ سوپاس.

بەڕێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك عەلی.

بەڕێز عەلی حمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی میوانە بەڕێزەکان ئەکەم، من چەند پرسیار و سەرنجم هەیە، سەبارەت بە میکانیزمی جیاکردنەوەی دەنگدەر کاك هەندرێن) باسی کرد کە هەر لە بنکە و وێزگەکان

جیائەکرێتەوە، بەڵام ئایا ئەوە وەکو ئەوەی پێشوو وەسلێك ئەدەن و ئەبی بە نەتیجەی کۆتایی، بۆ نموونە وەك ئەڵمانیا کاتژمێرێك دوای هەڵبژاردن ئەوانە ئەبی بە نەتیجەی کۆتایی و ئەوەش گرنگە ببی بە نەتیجەی کۆتایین چونکە نوێنەری لایەنەکان لەوێن، تەسدیق ئەکرێ، موەزەفی کۆمیسیۆن لەوێیە، دیسان ئەژمار کردن بکرێتەوە و هەموو سەندوقەکان بگوازنەوە بەشی لە کێشەکانی کوردستان لە هەڵبژاردن لەو وێزگە دەستی پی کردووە، هیوادارم ئەوە بە روونی جواب بدەنەوە، خاڵی تر، وەکو پرسیار ئاراستەی کۆمیسیۆنی ئەکەم، ناکری بۆ نموونە (30-9) هەڵبژاردن بکەین، دوای (3) مانگی تر دیسان هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگا بکەین، هەم کولفەی ماددی، هەم تاقەتی خەڵك و نوێنەری لایەنەکان، ئایا ئێوە چیتان پێویستە بۆ ئەوەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگا و هەڵبژاردنی پەرلەمان پێکەوە بکرێ، سەبارەت بە سەرۆکایەتی هەرێم بابەتەکە خۆ لالێدان نەبووە، ئێمە هەر لە سەرەتاوە قەناعەتمان وابووە سەرۆکی هەرێم لەگەڵ ئەوە نەبووین لە ناو خەڵك هەڵبژێردرێ، نە لە (2009) کاندیدمان هەبووە، نە باوەڕیشمان پی بووە، لایەنەکانی تریش کاندیدیان نەبووە، باوەڕمان وایە زۆر موناقەشەمان لەسەر دەستەڵاتەکانیانە، زۆرن، لەگەڵ ئەوە نەبووین، ئێستا دۆخێك دروست بووە و بۆمان بروا پرۆژەی سیاسی ترمان ئەبی و لە ئایندە کاك برزۆش باسی کرد تەقدیمی ئەکەین لەو بارەوە، حیکمەت لە (8) ئێوارە تا (8) شەو چیە؟ پێم وایە (8) ی بەیانی بۆ (8) ی شەو لەو کاتە بەرەو دونیا تاریك بوون و شەو ئەڕوا، ئەگەر (7) ی بەیانی بۆ (6) ی ئێوارە بی و وادەی درێژکردنەوەش لە دونیا نوێیە تۆ بیر بکەوە یەکی (11) سەعات نەچی بۆ دەنگدان، تەسەور ئەکەی دوای (11) سەعات بڕوا؟ ئەوە جیهاز و پەنجەمۆریش نیە بڵێین کاتی ئەوێ، پێم وایە ئەگەر (7) ی بەیانی بۆ (6) ئێوارە بی و کاتژمێرێکیش دابنری بۆ جیاکردنەوەی دەنگەکان لە بنکە و وێستگەکان و بکری بە نەتیجەی کۆتایی، بە سیستەمێکیش بنێدرێتەوە بۆ مەرکەز وەکو ئەوەی لە تورکیا ئەبینین، هەر ئەو شەوە نەتیجەکە ئیعلان ئەکری و کۆتایی بە گرفتەکان دێ، بابەتێکی تر زۆر گرنگە، عێراق بە داخەوە تووشی بی متمانەیی زۆر بووە لە ئینتیخابات، وێنەیەکی ڕەشی بۆ دروست بووە لە دونیای دەرەوە، گرنگە ئەو لەحزە بکەین بە لەحزەی تاریخی نموونەیەکی جوانی دیموکراتی پێکەش بکەین لە کوردستان، هەم سومعەیە بۆ کوردستان، هەمو ئەم کۆمیسیۆنە بەرێزەش کە یەکەمجارە متمانە، خەڵك تەواو متمانەی نەماوە، یەك نموونەی بەسیتان بۆ باس ئەکەم، ئەمڕۆ کە دەنگەکان گوایە جیا ئەکرێتەوە لە سلێمانی ڕێگا نادەن بریکاری لایەنەکان چاودێری بکەن، (20) تیم ئیش ئەکات، وتوویانە نوێنەری هەر لایەنێك یەك کەس بێت ئەویش لە دووری (100) مەترەوە بۆی هەیە سەیر بکات، هەر نەکری و بکری وەکو یەك وایە، ئەو کۆمیسیۆنە لە بەردەم مەسئولیەتی تەئریخی دایە، ئاخیر خاڵ کە قانوونیشی ئەوی ئەزانم، بەڵام ئامادەکاری کۆمیسیۆنیش ئەوێ، دەنگدانی تایبەت، چ حیکمەتێك لەوەیە (48) کاتژمێر پێش دەنگدانی گشتی دەنگدانی تایبەت ئەنجام بدرێ، بۆ لە هەمان ڕۆژ نیە؟ لە واجبدان؟ ئەکری بەشێکی بەیانی دەنگ بدات، بەشێکی ئێوارەکەی، تۆ (48) سەعات سەندوق ئەهێڵیتەوە و جیای ناکەیتەوە، ئەوەی تر جیا ئەکرێتەوە، ئەوە بۆ شتی ترمان ئەبات، ئەگەر قانونی هەمووман بە تەوافوق و هەرچی ناو ئەنێن قانونەکە تەعدیل بکەین لە هەمان ڕۆژ بکرێ، چونکە بەشێکی تری کێشەکانی کوردستان لە هەڵبژاردن ئەوەیە، دوا کۆتام ئەوەیە، ئەو کۆمیسیۆنە جێگەی ئومێدە لای ئێمە و خەڵك، هیوادارم بۆ ئومێدمان نەکەن، چونکە بی ئومێد بوون لەو کۆمیسیۆن و هەڵبژاردنە دڵنیا بن ئاشتی لە کوردستان بەرەوە تێکچوون ئەچێ، تاکە نەفەسێك مابی ئینتیخاباتە، خەڵك باوەری بە ئینتیخاباتیش نەمێنی بیرکەرەوە پەنا بۆچی ئەبات، بۆیە مەسولیەتی مێژووییە

بۆ ئێوە ئاستی کۆمەڵایەتی و پرۆسەی دیموکراسی لە دەستی ئێوەدایە تا رادەیەکی زۆر، ئێمەش هاوکار بین هیوادارم، سوپاس.

بەڕێز جعفر ئیمنیکی ابراهیم-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مریم خان.

بەڕێز مریم صمد عبدی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی میوانە بەڕێزەکان ئەکەم، من هاورام لەگەڵ قسەی هاوڕێیانم کاك قادر و دکتۆرە ڕێواس و گەشە خان و کاك زانا و مامۆستا هاورامان و بەشێکی زۆری ئەو بەڕێزانە، چەند پرسیارێکم هەیە بە کورتی باسیان ئەکەم، ڕێزان خان باسی لە پاکردنەوەی تۆماری دەنگدەران کرد، ئەکری پێمان بڵێن لە کۆی (28445) ناو کە سڕاوەتەوە لەو ژمارەیە ڕێژەی مردووان چەندە؟ ژمارەی دەنگی دووبارە چەندە؟ ژمارەی ناوی وەهمی چەند بوو، بەڕێزیان وتی ئەکری ناوێکمان دەرهێنابی مردوو یان دووبارە نەبێ، واتە هەڵەمان کردبێ، ئایا بە چ پێوەرێك هەولی پاکردنەوەی تۆماری دەنگدەرانتان داوە بی بوونی دڵنیایی تەواو، ئایا داواتان لە وەزارەتی تەندورستی کردووە کە ناوی ئەو هاووڵاتیانەتان بۆ بنیری کەو لە ژیان نەماون لە کاتێکدا ئێوە دامەزراوەی تایبەتمەندن، ئەکری ئەو داتایەتان لابێ؟ پرسیاری ترم بەپێی ماددەی (59) لە یاسای هەڵبژاردن هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان ئەوانەی لە دەرەوەی عێراقن مافی بەشدار بوونی دەنگدانیان هەیە، ئایا کۆمیسیۆن تا چەند ئیشی بۆ ئەوە کردووە، ئایا ئامادەکاری کردووە؟ پرسیاری ترم، بەرپرسی وێستگەکانی دەنگدان لە رابردوو ئەگەر کەسی نزیك لەگەڵ دەنگدەری نەخوێندەوار نەبوو ئەوان دەنگیان لە جێی داوە و دەستەڵاتی خۆیان بەکارهێناوە، ئێوە چۆن بە ماددەیەکی پەیرەوی ئەوە چارەسەر ئەکەن کە بە داخەوە ئەزموونی تاڵە، باسی ئەوەتان کرد سوودتان وەرگرتووە لە داتاکانی کۆمیسیۆنی عێۆاق و وەزارەتی بازرگانین پرسیار ئەوەیە تا چەند هەماهەنگی هەیە لە نێوان کۆمیسیۆنی هەرێم و عێراق، ئایا ئامادەن بۆ هاوکاری کردنی کۆمیسیۆنی هەرێم؟ پرسیاری ترم، زۆر لە بەرێزان وتیان و منیش ئەمەوی دووبارەی بکەمەوە، پلان چیە بۆ کۆنترۆڵ کردنی پرۆسەی دەنگدان بۆ ئەوەی پرۆسەی هەڵبژاردن بەپێی ڕێنماییەکان بەرێوە بچێ، بۆ ئەوەی کۆمەڵە کەسی بە ئارەزووی خۆیان نەچن کارتی دەنگدان لە بری خەلکی تر دەنگ بدەن، کۆمیسیۆن چۆن ئەتوانی متمانە ببەخشێتەوە بە هاووڵاتیان وەك ئەوەی زۆر لە بەرێزان باسیان کرد بی متمانەیی دروست بووە، لە کۆتایی ئەڵێم مادام ئێمە بە قانوون کۆمیسیۆنی هەڵبژاردنمان هەیە هیواداریین ئەو کۆمیسیۆنە ببێتە جێگەی متمانەی هەموو قەوارە سیاسی و هاووڵاتیان، سوپاس.

بەڕێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ڤەمان، ئامادە نیە، فەرموو کاك فەرحان.

بەڕێز فەرحان جوهر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی میوانە بەڕێزەکان ئەکەم، کە ئامادە بوونە، بۆ ئەوەی روون کردنەوەی پێویست پێشکەشی ئەندامان و خەڵکی کوردستان بکەن، ئەو پرسیارانەی هەمان بوو زۆریان لەلایەن هاورێیانەوە کران، منیش پرسیارم ئەوەیە کۆمیسیۆن وەکو ئەزموونی یەکەمی گرنگ ئەوەیە بۆ خەڵکی کوردستان و بۆ خۆشیان و ئەو بارودۆخەی ئێستاش بتوانن هەڵبژاردنێك پێشکەشی خەڵکی کوردستان بکەن ببێتە جێی متمانەی هەموو خەڵکی کوردستان و لایەنە سیاسیەکانیش، بۆ ئەوەی وەکو کۆمیسیۆنی عێراقی لی نەیت

و دواتـر بکەوێـتە ژێـر گومـان، هیـوادارین کۆمیسـیۆنی ئـێمە لەو ئاسـتە بـی بتـوانی ئەو هەڵبژاردنە پێشکەشی خەڵکی کوردستان بکات، چونکە لەگەڵ ئەوەین هەڵبژاردنێکی پاك و خاوێن بکرێ، پرسیار ئەوەیە ئایا ئەو تۆماری دەنگدەرانە ماوەکەی چەنـدە؟ چەنـد پێشکەش ئەکات بۆ پاککردنەوەی؟ ئایا ئەو ماوە کراوەیە بۆ پاککردنەوەی تۆماری دەنگدەران؟ ئایا هەر هاووڵاتیەك تا چەند ئەتوانی بچی ناوی خۆی بدۆزێتەوە یان بچی سەردانی بنەکاکان بکـات؟ ئەو مـاوانە کـراوەن؟ لـایەنێکی تـر پێویسـتە روون کـردنەوە بـدرێ، چ زەمـان هەیە بتـوانری دەنگدەرانی دەرەوە دەنـگ بـدەن کە بە یاسا هـاتووە و لەلایەن چەنـد برادەرێکی تـریش پرسـیار کـرا، لەسـەریان پێویسـتە زەمـانەتی ئەوە بـکەن خەڵکـی دەرەوەی هەرێمـی کوردستانیش دەنگ بدەن، سوپاس.

بەڕێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو ڤیان خان.

بەڕێز ڤیان عباس عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

براستی پتریا پرسیارا مە هـاتیە کـرن، مە ژێ چەنـد سـەرنجێت هەی، دەسـتپێکی پشتەڤانیا حەیـات خـانی دکەم دەربارێـت دیـڤ مـاددی (10) و ژمـارا یاسـایی (4)ی سـالا 2014، هەلبژاردن چ سیستەم دێتە کرن بو هەندەك لدەرەڤەی ولآتا بێتە ئەنجامدان لکوردستانیی دەرەوە پشکدارییی بکەن، ژبەلکو ژکۆمسیۆنا هەڵبژاردنـا لکوردستانی وان ئەزمونەکا واش هەبـوون، ئیسـتیفتا لە هەرێمـا کوردسـتانێدا هەڵبژاردنـی بۆریـدا بەڕێـزان چەنـدین لـایەنی لیست و ڤە کاندیدا هاتیە کرن کو بو جیهە نارازی بوونا خەلکی کوردستانی بگشتی، ئەری کۆمسیۆنا بهاوکاری گەلان ژ پەیوەندیدار ژتایبەتی، دی ش ژباژێرڤانیا رێنمایی دەرکا بەری وی هەلبژاردنـا کـو هەنـدەك جیهـی تـایبەت بهێـنە دەسـت نیشـان کـرن، لسـتا کاندیـدا پرۆپاگەنـدە بـکەن، تـاکو پتـر شـێوەیەکا شارسـتانی لخـۆ وەرگـریتن، وەکـی دەزانـن بەڕێـزان زەغتیەکا مەزن لهوا هەلبژاردنا و لایەنی سیاسی و کاندیدا دێتە کرن، دباش بێتن ئەگەر ئەمڤـی چەنـدی بکەیـنە لڤـی دەلیلەك بـۆ خەلکـی کوردسـتانی و مەفـا و قـازانجی چەنـدی وەربگرن گوت گەلانی پەیوەندیدار دکری مادا دەریخەن، دروست کرنا وێنا و ئالا و پۆستەرا لدەرەوەی ولآتی بێتە قەدەغەکرن، بەلکو ئەمپتر هەندی بچی پشتەڤانیا لبەرهەمـی لناڤ خۆ بکەین، دسیان ئەو کاندیدە ریکلامی لناڤ دەنگدەراندا دکەن لەرۆژا هەڵبژاردنـا تـایبەتی ئەگەر سکالا و بەلگەشی هەبن و چری ما هەنە بۆ هەندی ژ بەلکو ئەڤ حالەتە هەڵبژاردنی بوری داهاتیە کرن و چ رێکارا یاساییە نەهاتینە وەرگرتن و گەلەك سوپاس.

بەڕێز جعفر ئێمنیکی ابراهیم – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز ڤیان عباس، فەرموو بەڕێز نازم کبیر.

بەڕێز ناظم کبیر محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرڵەمان جەند پرسیارێك دەمەوێت ئاراستەی میـوانە بەڕێزەکـان بـکەم کۆمسیۆن.

1-ئەوەیە کە مەسـەلەی مـاوەی نـوێکردنەوەی تۆمـاری دەنگـدەران کە زۆر زۆر گـرنگە لە هەڵبژاردنەکـانی چـوش لە نـاو واقیعەکەیـدایین زۆر گرفتمـان بـۆ دروسـت دەبـوو کاتێـك کە دەنگدەرێك نیشتە جێی شارۆجکەیەکە دەبینـی بـۆ دەنگدان دەجێت بـۆ شارۆجکەیەکی تـر ئەمەش لە رووی گواستنەوەو لە روی تەنەقولەوە نەگرفت بۆ دەنگدەران دروست دەبێت بەڕێز رێـزان خـان ئیشـارەتی پێدا کە مـانگێکە، بەڵام ئیشـارەتی پێنەدا کە کەی دەسـت پـی

دەکـات، بـۆ ئەوەی بـزانین کەی کۆتـای دێـتن، ئەگەر بکـرێتن مەسـەلە ئەو مـاوەیەی نوێکردنەوەی تۆماری دەنگدەران، من پێشنیار دەکەم ئەگەر بکرێـت تـا رۆژی دەستپێکردنی پروپاگەندەی هەڵبـژاردن ئەو ماوەیە لەبەر دەم دەنگدەران کراوەبێت، بـۆ ئەوەی کە رۆژی دەنگدان ئاسانکاری بکری بۆ دەنگدەران.

2-پرسـیاری دووەمیشـم ئەوەیە کە بەرێـزان ئیشـارەتیان پێـدا بـۆ دابـین کردنـی کەلەپەلـی لۆجستیکی پرسیارەکە ئەوەیە ئایە گرێبەست لەگەڵ کی کراوە ؟یان لەگەڵ چ کۆمپانیـایەك و زمـانیش چـیە کە لە کـاتی خۆیـدا دەکرێـت دوا کەوتنــی کەلووپەلەکـان دواکەوتنــی گەیانــدنی کەلوپەلەکــان ئەگەر دوا بخــرێتن نــابێتە هۆکارێــك بــۆ ئەوەی کە لە (30-9) هەڵبژاردن ئەنجام نەدرێتن ئەگەر دواخرا یاعنی چ سزایەك بەرامبەر ئەم کۆمپانیـایەی یـان وەکو بلێی گرێنتیەکە چییە.

خاڵێکی تـریش باسکرا بە نسبەت دەنگدەری دەرەوەی هەرێمـی کوردستان ئەگەر بکرێت خۆ باشە یاعنی دەنگدەری دەرەوەی هەرێمـی کوردستانیش بەژداربـێ، بەلام مـن پێشـنیار دەکەم ئەگەر نەکـرێتن ئەو دەنگـدەرەی دەرەوەی هەرێمـی کوردسـتان لەو مـاوەیەی کە کراوەیە بۆ نوێکردنەوەی تۆماری دەنگدەران لە دەرەوەبـی دەنگی خـۆی نـاوی خـۆی تۆمـار بکات، بۆ ئەوەی لە رۆژی هەڵبژاردن بی بەش نەبی لە دەنگدان کە مافێکی خۆیانە.

خاڵێکی تریش دەمەوێت ئاراستەی کۆمسیۆن بکەم ئەوەیە دەبینین کە لە زۆر بنکەکان لە کـاتی هەڵبژاردنەکـان گرفـت دروسـت دەبێـت، بـنکە هەیە نـزیکەی (3000)هەزار تـا (4000) هەزار دەنگدەر لەو بنکەیە دەنـگ دەدات وە بـنکەش هەیە (1000) کەس دەنگـدەدات، مـن ئەو پرسیارە ئاراستەی کۆمسـیۆن دەکەم، ناکرێـت کە هەر بـنکەیەك لە (1500) کەس زیـاتر نەبێت؟ بۆ ئەوەی کە لە رۆژی هەڵبژاردن ئەو قەڵەبـالغیە دروسـت نەبیتن، چـونکە ئەوەش زۆر دەبێت گرفت لەبەردەم دەنگدەرو لایەنە پەیوەندیدارەکان، ئەگەر بکرێتن هەر بـنکەیەك لە (1500) دەنگـدەر زیـاتر نەبیـتن بـۆ ئەوەی کە پرۆسـەی هەڵبـژاردن لە رۆژی دەنگـدان بە ئاسانی بەرێوە بجێت زۆر سوپاس.

بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

سوپاس بۆ بەرێز کاك ناظم کبیر، بەرێز شێرکۆ حمە امین فەرموو.

بەرێز شێرکۆ حمە امین قادر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی ئەنجومەنی کۆمسیاران دەکەم، لە راستیا شتێك هەیە کە راستیەکی زۆر تـاڵە کە پێویسـتە بوەترێـت، ئەویـش ئەوەیە بە ئعترافـی بە تـایبەتی حزبـی دەسـەڵاتدار لە هەرێمـی کوردسـتان، هەم چـاودێرانی ئەوانەی کە هـاتوون چـاودێری هەڵبژاردنەکانیـان کـردووە، هەم ئەو ئەزمـونە تاڵـانەی کە خۆمـان ئـێمە مامەڵەمـان لەگەڵـدا کـردووە هـیچ هەڵبژاردنێك لە هەرێمی کوردستان بی تەزویرێکی ساختە بەرێـوە نەچـووە، کە دیـارترین و دواترینیان هەڵبژاردنـی (12) ئایاری ئەمساڵ بـوو و ئەم ئەزمـونە تاڵانە وای کـردوە کە رۆژ بەرۆژ رێـژەی چـوون بـۆ دەنگـدان کەم ئەبێـتەوە کەمتـرین ئەمجـارە بـۆ هەڵبژاردنـی ئەنجـومەنی نـوێنەرانی عێـراق ئەم کۆمسـیۆنە مـن ئەزانـم لە راسـتیا ئەمـانە سـوێندیان خـواردوە لەبەردەم ئەم پەرلەمـانە و ئەیانەوێـت خوازیـارن کە باشـترین ئـیش بـکەن بـۆ هەڵبـژاردن لە هەرێمـی کوردسـتان، بەڵـام لە راسـتیا ئەزمـونێکی زۆر تـاڵ زۆر شکسـت خواردویان پەیرەو کرد کە ئەویش مەسەلەی ریفرانـدۆم بـوو لە هەرێمی کوردستان، ئێمە واتــا لە (2017) ئەگەر نەگەڕێــمەوە بــۆ مێژویەکــی زۆر دوور ریفرانــدۆم و لە (2018) هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراق ئەمجارە هەمووماں بە پەرلەمانی کوردستان وە

بە حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە بە کۆمسیۆنەوە کە ئەوان پێیان خۆشبی یا پێیان ناخۆشبێت ئەو جیهەتەن کە ئیستە ئیشەکە جێبە جی دەکەن و ئەوانە لەبەردەم مەسئولەتێکی گەورەدان بێت و بە دەردی دوو پۆستەکەی پێشوی (2017)و ئەم (2018)یە بجی لە راستیا بۆ ئەبەد بزمارێکی تر ئەدری لە تابوتی مەسەلەی هەڵبژاردن و دیموکراسی و کە ئەمە بە پلەی یەکەم دەسەڵات لێی مەسئول دەبێت لە هەرێمی کوردستانا ، چونکە ئەو تەزویرانەی کە کراوە تەزویری مووبەرمەچ بوون تەزویری رێکخراو بون بوعدی عقلیمیان هەبوە یانی تەزویرێك نەبوە تەنها پەیوەندیداربوبی بە ناوخۆی هەرێمی کوردستانەوە ، بۆیە لە راستیدا زۆر ،گرنگە و پرسیاری سەرەکی ئەوەیە ئەم کۆمسیۆنە چۆن دەتوانی متمانە بگێرێتەوە بۆ دەنگلا هاوڵاتی لە هەرێمی کوردستان و ئێستا ج بەڵێنێك ئەدا لەبەر چاوی پەرلەمان خوا خەڵکی کوردستان هەموو میدیاکارانی ئێستا کە ئەم دانیشتنە ئەبینن ئەم کۆمسیۆنە چ بەڵێنێك ئەدا بەوەی کە هەڵبژاردنێك ئەبی لە راستیدا جیاواز دەبی لە هەڵبژاردنەکانی پێشوو لە پاکی و بێگەردیا بە شێوەیەکی هەرە بەرز ئەمە دوو پرسیارە کە پێویستە وەڵام بدرێتەوە. نوقتەیەکی تر ئەوەی کە مەبەستم لەوە لە چی بوو لە ریفراندۆم یەعنی لە راستیدا لە شار هەیە بۆ نمونە لە دهۆك لە سەدا سەدوو (31) دەنگی داوە و ئەمە راپۆرتە ئەمە هەیە و تائیستەش بە درۆ نەخراتەوە ئەمە ناکرێت بە هیچ جۆرێك لەم هەڵبژاردنە دووبارە بێتەوە. خاڵێکی تر مەسەلەی ئەو پەیرەوەی کە دانراوە پەیرەوی ژمارە (1- ساڵی 2017) لەگەڵ پەیرەوی ژمارە (1)ی ساڵی (2018) کە لە (15-5)وە بەرکاربوە، خراوەتە بواری جێبەجێکردنەوە چیاوازی هەیە لە نێوانیاندا بە تایبەتی لە تۆماری دەنگدەرانی تایبەتا بۆ تیایا نییە و پرسیارەکەش ئەوەیە چەند لەو پەیرەوە جێبە جی کراوە. خاڵێکی تر ئەوەیە ئێمە خۆمان لە (29-8) ساڵی رابردوو سەردانی کۆمسیۆنمان کرد ژمارەیەك پەرلەمانتار بوین ئەنجومەنی کۆمسیاران ئامادەبون بە ئیعترافی خۆیان کە تۆمارەکە بە تایبەتی سەرۆکی ئەنجومەن کە خۆی لێرەیە ئەو تۆمارە ناوی مردوو دووبارە بەنگلادشی نازانم ئاوارە پارچەکانی تری کوردستان هەموو ئەوانەی تیایە بە رێژەی جیاواز یەکی ئەڵی (200) هەزار یەکی ئەلی (300) هەزار یەکی ئەڵی (900) هەزار لە راستیدا ئەمە ئعترافێکی سەریعی خۆیان بوو کە دانیان پیانا وە نەیان شاردەوە ئێستا بە رونی جی کراوە بۆ پاکردنەوەی ئەو تۆماری دەنگدەرانە کە زەمانەتی هەڵبژاردنێکی پاك و بێگەردکا. نوقتەیەکی تر کە زۆر پێویستە کە لەماددەی (35) یاسای هەڵبژاردنیشا هاتووە، ئەوەی کە کاك علی حمە صالح و هەندێك لە هاورێیانی تریش باسیان کرد، پێویستە ئەو ئەنجامەی کە لەوێسگە لەوی یەکلای ئەکرێتەوە و ئەمە یاسای هەڵبژاردنە لە ماددەی (35)دا هاتوە ئەوە ببی بە ئەنجامی کۆتایی کە نوێنەری قەوارە سیاسیەکان واژۆی لەسەر دەکەن ئەمە ناکری لەراستیدا وکوو ئەنجامی کۆتایی سەیر نەکرێت دواتر ئەو سندوقانە بگوێزرێنەوە جارێکی تر عەردووفەرز بکرێتەوە، یەعنی ئەوە ئەگەر پێویستی بە هەمواری یاسایە پێویستە هەمواری یاسای بۆ بکرێت، دەبی ئەو ئەنجامەی کە لە وێسگەکە یەکلای دەکرێتەوە نوێنەری قەوارە سیاسیەکان واژۆی لەسەر دەکەن ببی بە ئەنجامی کۆتایی کە ئەمە بەشێکی زۆر لە کێشەکان چارەسەر دەکات کە لەمەسەلەی گواستنەوەی سندووق و ئەو بابەتانەی کە ئێستاکە رویداوە، نوقتەیەکی تر مەسەلەی تۆماری بابڵێین تایبەت ئەمە دیسان ئەگەر پێویستی بە هەمواری یاسایە پێویستە ماددەی (60) بە روونی بە زووی هەموار بکرێتەوە، چونکە ئەمە ناکری لەمە زیاتر ئەم تۆماری دانگدانی گشتی و تایبەتە لە راستیدا مەسئەلەی هەرە ئەساسی تەزویر کردنە، خالێکی تر مەسئەلەی کات بە هیچ جۆرێك

درێژنەکرێتەوە ئەمەی دەنگدانی دەرەوەش خۆ لەماددەی (59)دا هاتوە پێویستە ئەویش یەکلای بکرێتەوە. نوقتەیەکی تر ئەو بەرێزانە خۆیان وتیان ئەمان تا ئێستاکە (8) راپۆرتیان ناردووە بۆ پەرلەمانی کوردستان، ئایا ئەم راپۆرتانە من پرسیار دەکەم؟ هیچ ئەندام پەرلەمانێك بینیویەتی ئەم ئەنجومەنی کۆمسیارانە کە راپۆرتیان ناردووە بۆ پەرلەمانی کوردستان؟ ئیشووکارەکانی خۆیان بۆ نەکەوتۆتە بەر دەستوو بەرچاوی ئەندامانی پەرلەمان؟ وخالێکی تر هەر خۆیان وتیان گلەیی زۆر گەورەیان لە حکومەت هەبوو، گلەییان لە وەزارەتەکان هەبوو، بە تایبەتی پێشمەرگە، ئەنجومەنی ئاسایش، کە هاوکاریان ناکەن، ئایا هاوکاریان دەکەن ئێستا؟ و رادەی هاوکاری کردنی ئەو تەرەفانە بۆ ئەمان چۆنە؟

بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

زۆربەی ئەمانە تکرارن.

بەرێز شێرکۆ حمە امین قادر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

تۆ ئێمەت خستۆتە ئاخیرەوە هەر ئەوەمان بۆ ئەمینێتەوە و بڵێین چی، لەبەر ئەوە لە راستیدا وەك و کادرەکەمان لێهات ئەوەی کە وتی و من پشتیوانی لە قسەکانی ئەو بەرێزانە دەکەم لە (پەروا خان، د. سرود، گەشە دارا، د.فرسەت) کە پێویستە هەڵبژاردن لە کاتی خۆیا بکرێت هەم پەرلەمانی کوردستان هەم من لەگەڵ ئەوەم لەگەڵ سەرۆکایەتی هەرێمیش بکری یا هەر مووئەسەسەکە بە تەواوەتی هەڵبوەشێندرێتەوە یا سیستەمەکە بکری بە سیستەمی پەرلەمانی، چونکە بەراستی بەشێك لەو کێشە هەرە گەورانەی لە هەرێمی کوردستان پەیوەندی داربوە بەو مووئەسەسەیەوە وەك کاك (بێستون فایق ،کاك ابو بکر هەڵەدەنی) وە زۆر لەو هاورێیانەی تریش وە لەگەڵ ئەوەشام بە حەرفی کار بە یاساو رێنمایەکان بکری و ئیش لەسەر ئەوە بکری کە هیچ جۆرێك هەژمونی حزبی بە تایبەتی لەسەر مەسەلەی ئەم کۆمسیۆنە نەکری وە ئەخیر پرسیاریشم ئەوەیە ج رێکارێك گیراوەتە بەر بۆ سەلامەتی کۆگاکان، چونکە بەراستی سوتان بۆتە دیاردە لە عێراق و هەرێمی کوردستان ئایە ئەمان چ رێکارێکیان گرتۆتە بەر بۆ سەلامەتی کۆگاکان و لەگەڵ ئەوشام هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاو قەزاو ناحیەکان بکرێت و زۆر سوپاس.

بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

سوپاس بۆ بەرێز شێرکۆ حەمە امین، خۆشبەختانە هیچ کۆگایەکی سندوق لە هەرێمی کوردستان نەسۆتاوە تا ئێستا، بەرێز محمود حاجی فەرموو.

بەرێز محمود عمر صالح:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان قسەکانی هەمومان زۆری موشتەرەکن وزۆریشیان کراون من هەندێکی ئەپەرێنم بەس من بە کورتی باری سەرنجی خۆم ئەخەمە روو لەگەڵ یەك دوو پرسیار ئایە؟ لە دەنگدانی تایبەت و هێزە جەکدارەکاندا ئەگەر کەسانێکیان تێدا هەبوو لە کاتی دەنگەکانی لەکاتی وەختەکەی خۆیا فریا دەنگدانەکە نەکەوت دوورۆژی دوای ئەوە لە کاتی دەنگدانی گشتیەکە ئایە ئەوانە حەقی دەنگدانیان ئەبی یا نا؟ ئەمە پرسیارێك. لە رووی هاوکاری و لۆجستیکیەوە بۆ خەڵکە دوورە دەستەکە بە تایبەت ئەوخەڵکانەی کە لە لادی نیشینەکان ئایە وەسائیلی گواستنەوە دەست نیشان کراوە یا هەر حیزبێك و هەر مورەشەعێك و ئەوانە بۆخۆیان وەك جارانی پێش و ئەچن خەڵك دێنن بۆ سەر سندووقی دەنگدان. سی ئەو کەرستەو کردارانەی کە لەهەڵبژاردنەکانی عێراقدا بەکارهات بە تایبەت مەجالی داتاو جیهازی ئەلیکترۆنی تا جەند سودتان لە لایەنە باشەکانی وەرگرتوەو لە کوردستانا بەکاری دێنن، خالێکی تر تا چەند گەشبینیمان دەدەنی لەوەی کە یووئێن و

چاودێری نێو دەوڵەتی و میدیاکارانی نێو دەوڵەتی لە نزیکەوە بەژداری یا چاودێری پرۆسەکە دەکەن ؟چونکە ئەوە لایەنێکی گرنگی هەڵبژاردنەکەیە. خاڵێکی تر کە گرنگە کە باسی کەین ئەویش ئەوەیە لە هەموو هەڵبژاردنەکان گوشارو سزای سیاسی لەناو هێزە چەکدارەکانا هەبوە زۆر چار لەلایەن فەرمادەکەوە ئەمری پی کراوە ئەبی بڵێی من نەخوێندەوارم کەسێکی لەگەڵدا ئەنێری یاخوت دەرکەوتبی دەنگی بەلایەنێکداوە دوایی سزا دراوە دوای ئیستاش نمونەمان لەوباتە زۆرە. خالێکی تر ئەوەیە بەراستی زۆرێك لەبرادەران باسیان کرد ئەویش ئەوەیە کە ئەوەی کە (کاك علی و د.شێرکۆ) ئەوان باسیان کرد لە کاتی گواستنەوەی سندوقە دەنگدان لە بنکەو وێسگەکان پێویستە لەو شوێنەی کە هەر لەو شوێنە عەردوو فەرز بکری و هەر لەو شوێنە تانەو داتاکان یەکلا بکرێنەوە بۆوەی کەمترین گومانی لی دروست بی لە کۆتایشا ماوەتەوە بلێم پشتیوانی لە قسەکانی کاك (ئەبوبەکر هەڵەدنی و گەشەخان و کاك بێستون و کاك علی و حاجی کاروان و کاك د.شێرکۆ ئەکەم) دەستیان خۆشبێت و دەستی ئێوەش خۆش بێت زۆر سوپاس.

بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

سوپاس بۆ بەرێز محمود حاجی، بەرێز د.شێرکۆ جەودەت فەرموو.

بەرێز د.شێرکۆ جودت مصطفی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورەو مهرەبان، ئەو مەجلیسە موئەقەرە بەرەو رووی واقعێك بۆتەوە و ئەبێتەوەو زیاتر لە داهاتوا کە ئەویش ئەو سوپاو موونەزەمەیە کە بە حەتمی خۆی ئامادەکردوە بۆ تەزویر لە هەڵبژاردنی داهاتوا زینیەتی ئێمە ئەبی ئامادەبێت بۆ تەزویرێکی حەتمی نەك ئامادە بێ، بۆ ئەوەی نەوەك و تەزویر بکرێ، بۆ لەبەر ئەوەی کە کەلتوری تەزویر چۆتە ناو خوێنی تاك بە تاکی ئەم هەرێمی کوردستانەو ئەم عێراقەو تەئریخ دیراسات ئەوەی سەلماندوەو ئەیسەلمێنی ئەم مەوزوعە تەنها هەڵبژاردنێکی ئاسایی نیە هەڵبژاردنێکە تەنها بکرێو تەواو نەخێر چوغرافیای سیاسیە مەسالحی دەولیەی مەسالحی ئقلیمیە تەحەکومی پێوە ئەکات لەم لاوە داهات و سەروەتی وڵات تەرخان ئەکرێ، بۆ ئەوەی کە بتوانی ئەوەی تەزویر دەکا قەمەر سناعی بەکار بهێنی پرۆگرامی پێشکەوتوی ناو فلاش بخاتە ناو سندوقی دەنگدانەوە ئەم کۆمسۆنی باڵای هەرێمی کوردستانە سەر بەخۆیە کۆمسیۆنی سەربەخۆ لەگەڵ پەرلەمان قوەتی ئەوەی نیە بەرەو روی ئەو سوپایە بێتەوە لە ئامادەکاری بۆ گەندەڵی و بۆ تەزویر بۆیە بەراستی لە ئێستەوە ئەبی بڕیاری ئەوە بدەین کەئەم ململانی نا هاوسەنگە لە نێوان ئەو دەستەو تاقمەی کە تەنانەت پەرلەمانیش هێرشی کرایە سەر نەیتوانی خۆی بپارێزی نەیتوانی جا کۆمسیۆنی باڵا، بۆیە ئەبی بڕیار بدەین کە پشتی یەك بگرین پەرلەمان و کۆمسیۆن پشتی یەك بگرین و بتوانین روبەروی ئەو تەحەدا گەورەیە ببینەوە.

خالێکی تر مەسەلەی ئامار یاسای ژمارە (121)ی عێراق وەختی خۆی کە دەرکراوە بۆ ئامار کە ئێستەش عێراق کە ئامار ناکا ئەوە خەتای هەرێمی کوردستانە یاسایەکی تر دانانی و ناهێلی ئامارێکی تایبەت خۆی بۆچی بۆ سامان بۆ نەوت بۆ بۆ گاز بۆ هەموبوارەکانی تر هەرێم سەلاحیەتی خۆی هەبی بۆ بۆ ئاماری بەشەرەکەی خۆی سەلاحیەتی نەبی نەخێر دەستور ری ئەدات بۆ ئەوەی کە هەرێم ئەوە بکات، بەڵام نەیکردوە من بەم کۆمسیۆنە بەرێزە دەڵێم لەگەڵ تەواوی پشتیوانی بۆیانم تەواوی متمانەم تا ئەو لەحزەیە بە جوهدەکانیان ئێمە پشتیوانیانین بۆ هەموو هەنگاوێکی دروست، بەڵام لە هەمانکاتیشا موسائەلەی زۆر توندیان لەگەڵدا دەکەین لە حاڵەتی پێچەوانەی ئەو متمانەیەی کە پێمان بەخشیون پشتیوانی هەتا دەرەجەی ئەو تەحەدا گەرەیە کە زۆر مەترسیدارە ئێمە لەگەلیان

ئەبین داوامان لێبکەن چیتان ئەوی ئێستا؟ پەرلەمان چیتان بۆ بکا کام یاساتان بۆ تەعدیل بکا کام پشتیوانیتان بۆ بەدەست بهێنێ، چونکە بێکەسین پەرلەمانیش و کۆ مسیۆنیش بێکەسە لەم هەرێمی کوردستانە، من لەگەڵ ئەوەدام تەعدیلی یاسای هەڵبژاردن بکری ئەم تەعدیلی یاسای هەڵبژاردنە عقوباتی زۆر موشەدەدو زۆر توند بەرامبەر بەسەرپێچی کاران مەعقول نییە کابرایەك دەنگ بفرۆشێ، بەڵام دواتر مانگێك سجن بکری دوای ئەوە بۆی دەرچێت و نەجاتی بێت ئەبی یاساکە زۆر توندبی هەتاوەکوو ببێتە عقوباتی تەعزیری دوو سی پرسیارم هەیەو کۆتای پی دێنم، مەسەلەی قەدەغەکردنی مۆبایل ئەوە ئایە بڕیارە لای ئێوە یا نا؟ حبرەکە فەرمووتان چیاوازە؟ چیاوازیەکەی لە کوێدایە ئایە کاڵترە زووتر ئەسرێتەوە؟ یان تۆخترە و نەوعەکەی جیاوازە جیاوازیەکەی لە چیایە؟ د.رێزان فەرمووی (31-12-2017) وە دەنگەکانمان وەرگرتوە بۆ ئەوانەی کە تۆماری نوێن یاعنی ئەوانەی کە دەبنە (18)ساڵ، بەڵام ئێمە لە مانگی لە (30-9-2018)دا دەنگ ئەدات ئەو کەسە ئەو (10) مانگە فەراغە بۆ شایە، وڵام چیە بۆ ئەو (10) مانگە (31-12-2017) تا (30-9-2018) ئایا ئەوانە تۆمار ناکرێن بۆیان نیە دەنگ بدەن، چونکە فەرمووی لەوێوە وەستاندومانە، ئاخر پرسیارم لە ساڵی (1998) تەقریری ئومەمی موتەحیدە لە هەرێمی کوردستان ئەلی لە عێراقیشا لەسەدا (25)ی داتای فۆرمی خۆراك نەوت بەرانبەر بەخۆراك ئیرۆرە، هەڵەی تیایە ئەمە یەکسانە بە زیاتر لە (750.000) هەزار سەوت لە هەرێمی کوردستانا ئەم (750.000) هەزارە زیاتر لەوە یەکسانە بە مەساحەی زیاتر لە (30) کورسی دەنگدان (30) کورسی لە پەرلەمانی کوردستان کە مەساحەیەکی فراوانە بۆ تەزویر کردن تکایە رێژەیەکی دەقیقمان پی بڵێن بۆ پاکی تۆماری دەنگدەران بە دەقیقی لە سەدا چەند ئەو تۆماری دەنگدەرانە پاکە بۆ ئەوەی کە دواتر بتوانین موسائەلە لەسەر ئەوانە بکەین و زۆر سوپاس.

بەڕێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

سوپاس بۆ بەرێز د.شێرکۆ جەودەت ، بەرێز عباس فەتاح فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخێرهاتنی میوانە بەرێزەکان دەکەم، من دەمەوێت هەندێك جیاوازتر قسە بکەم کورتیشی بکەمەوە، سەبارەت بە ساختەکاری زۆر قسە کرا هەمومان قسەمان کرد، هەموو بیرو بۆ جونو لایەنە جیاوازیەکان قسەمان کرد، کەواتە سەختەکاری نازانم کی دەیکات لەم وڵاتە ئەم کۆمسیۆنەی کە لێرەیە بە ناوی کۆمسیۆنی سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانە رێزو حورمەتی زۆرم هەیە (5) لایەنی سیاسی و (2)لایەنی نەتەوە جیاوازیەکان پێشنیارمان کردون لەوێمان داناون هەچ سەربەخۆ نینەو سەر بەلایەنە سیاسیەکانن ئەگەر کەم تەرخەمی و کەمووکوری ئەبینن لە کاروبارەکان بۆ نایەن بە لایەنەکانی خۆیان بڵێن یان بۆ لوێنانەن مۆقیفی خۆیان دەر ناڕن بۆ ئەوەی ئەو هەموە ناکۆکیە لە ناو ئێمە دروست بوە تەقریبەن وای لێهاتوە نە خەڵك متمانەی بە هەڵبژاردن ماوە نە خۆمان و حزبەکەمان متمانەمان بە هەڵبژاردن ماوە کە هەڵبژاردن دەبی زۆر گەرموو گوڕین کە دەدۆڕێنین رەخنە دەگرین لەم هەڵبژاردنەی پێشوو کام حزبی سیاسی رەخنەی نەگرتوە کە سەختەکاری کراوە بەو حزبانەی لە دەسەلاتیشن کە باس دەکرێت کەواتە ئێمە بەراستی دەبی لەم راستیە تی بگەین، ئایا ئەمە بۆ بەرزکردنەوەی مەعنەویەتی ئەندامانی خۆیان و دەنگدەرانی خۆیانە، بۆ ئەوەی کە لە چارێکی دیکە ئنتخابات یان ساختەکاری دەکرێت ئەگەر ساختەکاری دەکرێت ئەم کۆمسیۆنی بەرێزە وا لێرە مەسئولن، ئەگەر دەزانن

سەرکەوتونابن ئەگەر دەزانن لە دەسەڵاتی واندانیە با ئەم دوو حزبەی دەسەڵات قسە نەکەن، بەڵام با لایەنەکانی دیکە لێرانەن با هەستن بڵێن ئێمە بەژداری ئەم کۆمسیۆنە ناکەین سەربەخۆ نیە بۆ ئەوەی بەراستی ئەو مەوزوعە ساغ بکەینەوە لەسەر مەسەلەی هەڵبژاردن یاعنی هەمولایەنەکان بە تاك لە یەکتری دەپرسین هەڵبژاردن دوا دەخری دوا ناخری پێمان دەکری پێمان ناکری با لێرە قسە ئەمە کۆمسیۆنی بەرێز لێرەیە بە پێی یاسا دەبی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان و سەرۆکی هەرێم پێکەوە بکری ئەگەر پێکەوە ناکرێ؟ بە چ رێساو یاساو رێنمایەمك ئەم یاسایە سڕکراوە ئەمە یەك. دوو ئایا ئەم کۆمسیۆنە بەرێزە دوو مانگ دوای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان دەتوانی هەڵبژاردنی پارێزگاکان بکا یا نەکات ؟ ئەگەر ناتوانێت بیکات با لێرانە بەڕاستی بۆمان روون بکاتەوە ئەمە بۆتە پرسیاری هەمولایەکمان ، لەسەر مەسەلەی مردوو لەسەر مەسەلەی مردوو زۆر کاتمان کوشت زۆر قسەمانکرد زۆر رەخنەمان گرت خۆ ئەگەر موزوعی دەنگ بی هەموولایەنە سیاسیەکان خەڵکی لی مردوە و تەزویریش بە یەك کەس دەنگە مردوەکەی خۆی نادات بە لایەنێکی تر من تێناگەم؟ پێیان پاك ناکرێتەوە یان هەموولایەنەکان مەبەستیانە پاکی نەکەنەوە ئەمە مەوزوعێکە پەیوەندی بە هیچ لایەنێکی تایبەتەوە نییە، لەسەر مەسەلەی ئەم فەرمانبەرانەی دوێنی و پێری دامەزراون و لە داهاتوو هەندێکی تر دادەمەزرێن هەموو ئەو حزبانەی لێرەنە حسەمان دراوەتی هە حزبێك دەبی حسەی خۆی دامەزرێنی ئەدی ئەو خەڵکە قوربەسەرەی سەر بە هیچ حزبی نیە سەر بە هیچ لایەنێك نیە یانی بەس نیە حەق نیە ئێمە لێرە لە پەرلەمان قسە لەسەر ئەوە بکەین ئەم کۆمسیۆنە بەرێزە واز لەوە بێنە ئەمە حسەی یەکیەتی و پارتیە ئەمە هە گۆرانە و یەگرتوو کۆمەڵە مۆزەفێکی ئیحتیادی بۆ رۆژێك بۆ وەرەقەیەك دوڵار کە دەیدرێتی لەم رۆژە بە حسەی حزبی دەدری بۆ نایەن قسە لەسەر ئەوە بکەین فەرموو با بە شێوەیەکی بدرێتە کۆمسیۆن و کۆمسیۆنیش بە شێوەیەکی بێلایەنانە با خەڵکی بێلایەنو سەدان خەڵکی خەریجی دەرچونمان هەیە کە ئێستاکە ناتوانین نە کاریان بۆ بدۆزینەوە نە ئیشیان بۆ بدۆزینەوە ئەوانیشمان بەش بەش کردوە هەمووشمان رەخنە لە یەکتری دەگرین با قسەکانم تەواو بکەم چا من با هەندی پرسیار لەو بەرێزانە بکەم ؟ ئایە سەرۆکی هەرێم دبێت بکرێت ؟چۆنیان سڕکردوە با ئەم پرسیارە بەراستی وەلامان بدەنەوە ؟ ئایە دەتوانن دوای دوو مانگ هەڵبژاردن بکەن قسەکان کردم یا با وەڵاممان هەبی دامەزراندنی کارمەندان ئایە بەراستی دابەشیان کردوە لە بەینی خۆیان ؟ ئەگەر دابەشیان نەکردوە با رونکردنەوەمان بدەنی بەراستی خەڵکی کە بۆ نتوانی یاعنی ئەوە بکا لەسەر مەسەلەی بنکەی دەنگدانی تایبەت بەراستی پێویستە بنکەکانی تایبەت جیاوازبی لەو بنکانەی کە راستە جاروبار لەگەڵ وەزارەتی ناوخۆ پێشمەرگە دا دەنیشن جبکەن بەس هەمووجاری کێشە لە بنکە تایبەتیەکان دروست دەبی دەبی ژمارەی دەنگدەری سندوقەکان و بنکەکان کەم بکەنەوە لە بنکە تایبەتەکان با هیچی تر قسە نەکەم و رەزام گرانتر نەبی هەموولایەکمان برسیمانە و سوپاستان دەکەم.

بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

سوپاس بۆ کاك عەباس، ئی من یەك دەقە با سی کەس و هەر یەك (1) دەقە بەرێز ئەیوب عبدالله فەرموو.

بەڕێز ئەیوب عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای بە خێرهـاتنی کۆمسـیۆنی هەڵبـژاردن بێگومـان ئەو دانیشـتنە گرنگیەکـی زۆری هەیە هەرجەندە دواش کەوت، بەڵام قسە کردن لەسەر هەڵبژاردنێکی پاك و بێگەرد بـۆتە دوای لە پێش و هەمیشەی خەڵکی کوردستان و جەند قسەی لەسەر بکری ئێستا هەڵدەگرێت و و پێویستیشە بە هەموومان هەوڵـی ئەوە بـدەین کە هەڵبژاردنێکی بێگەرد لە کوردستاندا ئەنجـام بـدری برادەرانـی کۆمسـیۆن باسـیان لە پـاکردنەوەی تۆمـاری دەنگـی دەنگدەران کرد کە ناوی مردوو ناوی وەهمی و ئەوانەی کە تێدا نەمێنی ، بەڵام باسیان لە جەند شتێکی گرنگتر نەکرد کە زۆر پێویستە قسەی لەسەر بکری یەکێکیان لە ساڵی (2005) بۆ (2006) بە ناوی تەعدادی فەرعیەوە زیاتر لە (50)سجل لە هەر سجلێك (200) خێزان لە خـۆ دەگرێـت خەڵـك تەعـدات کـراوەو بەڵـگە نـامەی عێراقـی بـۆ کـراوەو کە زۆربەیـان لە خێزانەکانی خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان و باکوریشی تێدایە ئەوانە مافی هەڵبژاردنیان هەیە فـۆرمی خۆراکیـان هەیە و بـۆ هەمـوو هەڵبژاردنێـك لە سـەر سـنور سـەیارە ئامـادە دەکرێــت دێــن بــۆ هەڵبــژاردن بەژداری دەکەن ئــایە کــاتی ئەوە نەهــاتوە ئەوانە مــافی هەلبژاردنیان نەبێت و مافی هەڵبژاردنیان لێ بسەندرێتەوە ؟ ئەگەر دەیانەوێت پاداشت بکرێن بەوەی کە کاتی خۆی یارمەتی شۆرشیان داوە هاوکاری پێشمەرگەیان داوە دەکری بە شــێوازێکی تــر پاداشــتیان بــدرێتەوە، دووەمینیــان هەمــوو خێزانەکــانی حزبەکــانی ئۆپۆسزیۆنی رۆژهەڵات و رۆژ ئاواش لێرە فۆرمی خۆراکیان هەیە ئەوانە هەمویان بەژداری دەنگـدانەکان دەکەن ئـایە کـاتی ئەوش نەهـاتوە ئەوانە فـۆرمی خۆراکەکانیـان تەنهـا بە مەبەستی وەرگرتنی خۆراك بی نەك مەبەستی هەڵبژاردنـی بەژداری کـردن لەهەڵبژاردنـی دەنگدان و مافی هەڵبژاردنیـان پـی بـدرێ، خـالێکی تـریش هەر جەنـدە باسیش کـرا ، بەڵام تەئکید دەکەمەوە کە قەدەکردنی مۆبایل پێویستە بڕیاری کۆتایی لەسەر بـدری بە تـایبەتی بۆ هێـزە کانی نـاووخۆ کە فشارێکی زۆر دەکری کە وێنەی دەنگدانەکان بگرن دەبێـت ئەو کۆمسیۆنە بڕیـارێکی لێبـراوانەو کۆتـای و قەتعـی هەبێـت لەسـەر ئەوەی کە نـابی مۆبایـل بەکـار بهێنـری و بە تـایبەت لە دەنگـدانی تایبەتـدا پڕیبـارێکی تریشـم هەبــوو بەس لەبەر ئەوەی کاتەکەتان تەحدید کردبوو، زۆر سوپاس.

بەڕێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز ئەیوب عبدالله، بەڕێز عمر عینایات فەرموو.

بەڕێز عمر عینایات حمە سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن تـا ئـاخر لەحـزە نـاوت نوسـیوە دەسـتم بە ئاسـمانەوە بـووە ئەوە بـۆ علمـی جەنابـت، دەستان خۆشـبێت هەمـوو جار ئێمە لە ئـاخیرەوەین، باشـتر وایە مـن لێـرەوە پێشـنیارم بـۆ دەستەی سـەرۆکایەتی پەرلەمـان ئەکەم، نەك وەکـو دروێنە لە پێشـەوە دەسـت پـی بـکەی بەڕێزت لە دواشەوە هەندی جار دەست پی بکە بە ناو نوسین.

بەڕێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:

با راستیت پی بلێم کە ناوەکان دەخوێندرێنەوە بە پێی پەیرەو وا دەڵێتن دەبـی ئەوکاتە تـۆ ئعتراز تەسجیل بکەی دەبـی بڵێـی مـن نـاوم تۆمـار نەکـراوە، ناوەکـان هەمـوی خوێنـدرانەوە ئی تۆ لێرە نەبووی فەرموو قسەکانت تەواو بکە.

بەڕێز عمر عینایات حمە سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئاخر کاك دکتۆر ئەوەی زۆر بە کورسیەکەیەوە چەسپاوە لەنـاو قـاعەی پەرلەمانا منم، چار چـاریش مـافی ئەوەم هەیە بجمە دەرەوە بێمەوە ژورەوە، پـاش بەخێرهـاتنی ئەو بەرێـزانە خـۆ رێـگەت نەدام بـاش بەخێرهاتنیشـیان بـکەم و خیتـابی سیاسـیش نـادەم هەنـدێك شـت ئیـزافە ئەکەمە سـەر ئەو مەسـائیلانەی کە لێـرە رویانـدا منـیش بەخێرهـاتنی باشـیان دەکەم

بەخێـر بـێن ئەزمـوونێکی شکسـتخواردووی پەرلەمـانی کۆمسـیۆنی باڵـای سـەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی عێراقی هیوادارم ئەمان دەرسی لێوەر بگرن وەك و ئەوانیان لی نەیەت رووی کوردسـتان گەشـبکەنەوە (29) ملیاردیناریـان داواکـردوە بـۆ بـوجە مـن نـازانم لێکدانەوەیان بۆ کردوە پێم باشە ئایە ئەمە لەسەر ج بنەمایەك بوە دەر خستەیەکی هەیە خەمڵانـدنێکی هەیە لەسـەر چ بنەمـایەك داوایـان کـردوەو جەندیشـیان پێگەیشـتوە پێمـان بڵێن؟ ئەو سیستەمەی کە بەکاریان ئەهێنا ئیلغایان کردۆتەوە سیستەمەکەی عێراق رەخنە لە سیستەمەکە نەبوە رەخنە لە دەسکاری کردنی سیستەمەکە هەبوە هەموومان بۆچی ئەو سیستەمەیان بەولاناوە ئایە باشتر نەبو ئەو سیستەمە بەکار بێنن، بەڵام لە ئاخیر چاردا بەراورد بکەن لە نێوان دەنگدان بە دەست و لەگەڵ دەنگدانە ئەلیکترۆنیەکە و دەنگدانی دەستەکە بکەنە بنەما ئەمە باشتر نەبوو بۆ ئەوەی رێگە لە تەزویر بگیرێت بە تەواوی یەك کەس نەتوانی دوو جار دەنگ بدات من ئەو پێشنیارەشم بۆ کردن بە نوسینیش بۆم ناردن بەداخەوە پێم نەگەیشتەوە ئەوەی کە کاك بێستون باسی کرد پێکەوە راپۆرتێکمان ناردوە وەڵامەکەمـان وەر نەگرتـوە کە مـن بە تەواوی پشـتیوانی ئەو ئەو راپـۆرتە ئەکەم و داوا ئەکەم وەلامێکمان پی بدەنەوە و سەبارەت بە ژمارەی ئەندامانی پەرلەمەمانی کوردستان لە عێـراق بـۆ (100)هەزار نفـوس یەك نـوێنەر هەیە لە تورکیـا بـۆ (125) هەزار کەس یەك نـوێنەر هەیە لە ئێران بـۆ (150) هەزار کەس یەك نـوێنەر هەیە لەسـەر تاسـەری دوونیـا لە (100) هەزار کەس زیـاترە نـازانم حـیکمەت چـیە لە کوردسـتان بـۆ (50) هەزار کەس یەك دەنگـدەر هەیە یەعنـی کوردسـتان ئەگەر (6) ملـوێنیش بـی (61) ئەنـدام پەرلەمـانی پێویستە ئێمە (111)ئەندام پەرلەمانین لە رووی ئابوریەوە لە روی تەوافقی سیاسیەوە لە هەمـوو رویەکەوە باشـترە ئەنـدامانی پەرلەمـانی کوردسـتان کەم بکـرێنەوە بـۆ خولەکـانی داهاتوو ئەمە دراسەیەکی پێویستە بەرێزان لە کۆمسیۆن بیکەن و بە نوسراوێك ئاراستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستانی بکەن و لێرە پرۆژە یاسای هەڵبژاردن هەموار بکری لە بـری (111) کەس لەم قـاعەیە (61) کەس زۆریشـە بـۆ ئەم قـاعەیە ئەمە ئاراسـتەی کۆمسیۆنم کرد.

سەبارەت بە کۆمسیۆن ئایە فعلەن (30-9) ئەمساڵ ئامادەیە بۆ هەڵبژاردن و پشتگیری ئەو پێشـنیارەی بەرێـز کـاك بـرزۆ و زۆربەی ئەنـدامانی پەرلەمـان کردیـان پـێم وایە د.فرسـەتیش کردی لە (30-9)ئەنجـومەنی پارێزگاکـانیش بکرێـت و سـەرۆکایەتی هەرێمیش ئەگەر قەرارە بکرێت بکرێت لەگەڵی هەروەها هەڵبژاردنی کوردستانیش ، سەبارەت بەوەی پرسیارێکمان لا دروست بوە ئەو جەلدانەی کە تەوزیـع کـراوە یەعنـی دەفتەری ئەو وەرەقانەی کە هەیە لەوەی ریفرانـدۆما لە (50) زیـاتر بـوە خـۆی (50)یە لە زۆربەی بنکەکانـا لە (50) زیـاتر بـوە (55)بوە (52) بوە پێمان خۆشە کاك هندرێن جوابی ئەوەمان بـداتەوە لە شوێنێکیشا باسی ئەوەی کـرد کە وەرەقەی تایبەتیـان دروسـتکردوە یەعنـی فلـزیە ئـایە ئەو وەرەقە فلزیـانە ئەگەر سیستەمە ئەلیکترۆنیەکان بەکار نەهێنن؟ ئەو وەرەقە فلزیانە سودی چییە؟ ئەگەر ئەوان بگەرێنەوە سەر سیستەمە کۆنەکە پشتگیری لە قسەکانی کاك(برزۆ و کـاك یەروانـت گەشــە خــان کــاك علــی حــمە صــالح د.شــێرکۆ جەودەت د.شــێرکۆ حــمە امــین و د.فرسەت)دەکەموو زۆر سوپاس.

بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەرێز عمر عینایات، لە کۆتایدا بەرێز مامۆستا حسن فەرموو.

بەرێز حسن صالح محمود:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بمبورن كە لێرە نەبوم ناوت خوێندمەوە، بەڵام ناو خوێندراوەتەوە لێرە نەبوە، بەڵام دواتر بانگت كردۆتەوە خەریبوو ئەو هەقەم لی بسێنیەوە جەنابت، هەڵبەت هەمووممان و هەموو حزبە سیاسیەكانی كوردستان ئەوانەی لە پێش راپەرین دروست بون و ئەوانەی لە دوای راپەرینیش دروست بون و دیموكراسی دروشمی سەرەكیان بوە دیموكراسیش پراكتیكە نەك دروشم هەڵبژاردنیش كۆڵەكەی سەرەكی دیموكراسیە هەڵبژاردنی پاك و بێگەردیش هەم پێگەی هەرێم تۆكمەترو هەم متمانەی خەڵك بە پرۆسەی سیاسی زیاتر دەكات، بۆیە هیوادارم لەمەو دوا روی جوانی دیموكراسی لەوە ناشیرنتر نەكەین كە لە رابردوودا كراوە كۆمسۆنیش بەر پرسیاری یەكەمن لەو بوارەوە ،ئەگەر بی لایەنی خۆیان بپارێزن كە هیوادارم ئەو متمانەیە لە دەست نەدەن كە یەكەم ئەزموون و یەكەم تاقی كردنەوەیانە بەرێزان من كۆمەڵێك پرسیارم هەیە لەوەوە دەست پی دەكەم بە سەریعی بەرێزیان باسی ئەوەیان كرد (29) ملیار دیناریان وەر گرتوە لە حكومەتی هەرێم بۆ ئیشوكارەكانیان لە سەدا (30) ئەو پارەیە گوتی بۆ جیهازی ئەلیكترۆنی تەرخان كراوە لە كاتێكا كە جیهازەكە نیە لە سەدا (30) پێم وایە (8بۆ 9)ملیار دینار دەكات پریاری ئەوەم هەیە ئەو پارەیە چی لێهات؟ پرسیارێكی دیكەم كۆمسیۆن چ رێگا چارەیەكی هەیە بۆ هەموو ئەو هێزە چەكدارانەی كە لە ناو هۆڵ و دەرەوەی هۆڵی دەنگدان فشارێكی زۆر دەخەنە فشاری دەرونی دەخەنە سەر دەنگدەران چ پلانێكی هەیە، بۆ ئەوەی ئەم هێزە چەكدارە لەوێدا نەمێنن لە هەڵبژاردنەكانی هەرێم درێژكردنەوەی ماوەی دەنگدان بۆتە عورف ئایە هۆكار جیە؟ هەموو جارێك ئەم درێژكردنەوەیە ئەگەر لە سەعات (8)بۆ (8) خەڵك لەسەدا (40) دەنگی داوە بەس یەك سەعات دەبێتە لە سەدا (60) و(70) هۆكارەكە جیە ؟ كۆمسیۆنی بەرێز ئەوەمان بۆ رونكاتەوە ئەو هەموو درێژكردنەوە بۆ چی ، ئاوارەكان باسیان كرد زۆربەیان فرمی خۆراكیان هەیە كۆمسیۆن ج رێگا جارەسەرێكی گرتۆتە بەر ، ئەگر پێشتر هەڵبژاردنێكی پوخت نەكراوە لە بەر ناپاكی و تۆماری دەنگدەران و نەبونی كۆمسیۆنێك ئایە لەمەو دوا گرەنتی ئەوە هەیە تۆماری دەنگدەران پاك دەبێت و لەمەودوا ساڵ بە ساڵ ئەم خەلەلە نەمێنی واتا خەلەل لە (2017)و(2016)و(2018)دا هەر نەمێنێ، خالێكی تر بریكارەكان بریكارەكانی هێزە سیاسیەكان بەرێز سەرۆكی پەرلەمان بریكارەكانی هێزە سیاسیەكان لە ناو با بلێین ناوەندەكانی دەنگداندا فشارێكی زۆریان لەسەرە بە تایبەتی بریكارەكانی هێزە ئۆپۆزسۆنەكان كە دەكری بلێین بریكارەكان دەبن بە بەشێك بە هاوكارێك بۆ كۆمسیۆن ، چونكە ئەوانە پاكی و نەزاهەتی هەڵبژاردنەكە دەپارێزن ، بەڵام زۆر جار دەبینین لەم لاو لەم لا فشارێكی زۆریان لەسەرە هەندێك جار ناهێلن بجنە ژوورەوە و هەندێك جار فشاریان لەسەرە و هەندێكجار پەراوی سكاڵایان نادەنی ئایە بەرێزان ج رێگا چارەیەكیان بۆ ئەوە داناوە ئەنجومەنی پارێزگاكان و پەرلەمان باسكرا كە لە رووی كات و لەروی دەرونی خەڵك و لە رووی ماددەوە زۆری تی دەچێت ئەگەر پێكەوە بكرێن باشترە دەنگدەرانی دەرەوە بەرێز سەرۆكی پەرلەمان لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان لە ماددەی (59)دا هاتوە دەڵی هاوڵاتی هەرێمی كوردستان – عێراق كە لە دەرەوە دا دەنیشن مافی بەژداربونیان لەهەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان – عێراق دا هەیە نازانم باس لەوە كرا كە مافیان نیە ئەمە بە چ پێوەرێك مافی بەژداریان نیە و چ رێگا چارێك دانراوە ئەگەر مافی بەژداریان نیە بۆ ئەوانەی كە لە دەرەوەی وڵاتن هەمویان پێرا ناگەن بێنەوە دەنگ دەدەن هەمویان لە برِیان دەنگ دەدەن كەسو كاریان لە برِیان دەنگ دەدەن كە لە دەرەوەنە چ حەلێك بۆ ئەوە دۆزراوەتەوە بۆ ئەوەی رێگری لەم ساختە كاریەش بكری و چ ئیجرائاتێك دانراوە بۆ ئەو خەڵكانە ئاخر پرسیارم بەرێز سەرۆكی پەرلەمان هەرجەند كراوە ئایە رێكخراوەكانی كۆمەڵگەی مەدەنی وڵاتان و یوو ئێن و هەموو كەسایەتیە سەربەخۆكان تا ئیستا داوایان

له کۆمسیۆن کردوه بێن چاودێری پرۆسەی هەڵبژاردن بکەن و ئەگەر کردویانە دەکری پێمان بلێن کێنە و ئەگەر نەیان کردوە هۆکار چیە زۆر سوپاس.
بەرێزجعفر ابراهیم ئێمنیکی – جێگری سەرۆکی پەڕلەمان:
سوپاس بۆ بەرێز مامۆستا حسن صالح بەرێز ڤەمان فیصل مافلی هەبو قسە بکات دیارە لە مافی خۆی خۆشبوو چونکە ئەویش لە دەرەوەبوو کە ناوەکەم خوێندەوە بەرێزان دانیشتنەکە هەڵدەگرین بۆ ماوەیەك سەعات (4) دەگەرێینەوە و بەردەوام دەبین سوپاس بۆ ئێوەی بەرێز فەرموون.
دانیشتنی دووەم
بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:
بە ناوی خوای بەخشندە و میهرەبان، دانیشتنەکەمان بە ناوی گەلی کوردستان دەست پی دەکەینەوە، بەردەوام دەبین، بەڕێزان ئێستا چاوەڕوانی ئەوەین لەلایەن بەڕێزان سەرۆك و جێگر و ئەندامانی کۆمسیۆنی هەڵبژاردن و راپرسی لە هەرێمی کوردستان کە گوێیان لە تێبینیەکان و پرسیارەکانی ئێوەی بەڕێز گرت، ئێستا چاوەڕوانی وەڵامی بەڕێزیانین، ئەو وەڵامانە لەلایەن بەڕێز سەرۆکی کۆمسیۆن و جێگر و ئەندامانی کۆمسیۆن بە پێی ئیختیساس و پێویستی وەڵامی پرسیارەکانی ئێوە دەدرێتەوە، بە تەئکید رەنگە هەندێك وەڵام هەبن پێویستیان بە نووسینەوە هەیە وەڵامی ئەم پەرلەمانە بدرێت، بە تەئکید لەم دانیشتنە ئێمە وەڵاممان دەوێت، وەڵامی راست و دروست کە لە ئاستی چاوەڕوانی ئێمە و ئەندامانی پەرلەمان بێت، بە تەئکید ئەم کۆمسیۆنەش وەکو ئێوە باستان لێوەکرد جێگای متمانەی پەرلەمان بوو، بەو شێوازەش ئێمە چاوەڕوانی وەڵامی کۆمسیۆنین، فەرموو بەڕێز سەرۆکی کۆمسیۆن.
بەڕێز هندرێن محمد صالح/ سەرۆکی ئەنجومەنی کۆمسیاران:
بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.
سەرەتا دەمەوێت ئەوە جێگیر بکەم کە ئێمە لەگەڵ ئەوەی کە ئەو ئەرکە ئەرکێکی میهەنی و پیشەیی خۆمانە، بەڵام بە ئەرکێکی نیشتیمانیشی دەزانین کە ئەو ئەرکە پیرۆزە دەکەین، کە ئەو ئەرکە گرنگە بەڕێوەدەبەین، بۆیە تەحەمولی ئەو هەموو ماندوبوون و ئەرکە دەکەین، وەڵامەکان من بەشێکیانی وەڵام دەدەمەوە، بەشێکیانیش هەردوو هاوکارم (کاك سلێمان) و سەرۆکی کارگێری هەڵبژاردن (د.رێزان) وەڵام دەدەنەوە، تەبعەن پرسیارەکان زۆرن مەجالیشم نەبوو تەسنیفی بکەم، چونکە زۆربەی زۆریان لەسەر یەك تکرارن، تەنها دەربارەی ئەوەی کە موتەعەلیقە بە سجلی ناخبین بە شێوەیەکی گشتی وەڵام دەدەمەوە، بەشێکیانیش بۆ بەڕێزان (کاك سلێمان و د.رێزان) بەجی دەهێڵم، تەنها یەك قسە لەسەر تۆماری دەنگدەران دەکەم و تەفاسیل دەدەم بەوان، ئەوەی باس لەوە دەکات کە هەندێك دەڵێن (900.000) هەزار دەنگدەر دووبارەیە، هەندێك دەڵێن (300.000) هەزار، هەندێك دەڵێن چەند لە سەدا دووبارەیە، ئێمە زۆر بە روونی گوتمان لەبیر بکەن ئەو داتایە کۆنە، ئەو داتایە کۆن بوو، ئێستا ئێمە داتایەکی نوێمان هەیە، ئەو داتایە تەنها لای کارگێری هەڵبژاردن و بەشی تۆماری دەنگدەران هەیە، لای کۆمسیارەکانیش نییە، ئەو (9) کەسەی کە لەوێینە، تۆ چۆن زانیت (900.000) هەزاری تێدایە و پەنجای تێدایە و سەد لەسەد خاوێن نییە، ئەو داتایە و ئەو قسانەی کە پێشتر دەکران ئەوە تەواو بوو، رابردوو بوو، ئێستا تۆمارێکی نوێیە، وەکو دکتۆرە ئیشارەتی پێدا کە لەسەر چ بنەمایەك کراوە و چەند کاری لەسەر کراوە، وەکو باسم کرد نەمتوانی تەسنیفی هەمووی بکەم، بەڵام بە خێرایی بەسەر پرسیارەکاندا دێم، بنکەی دەنگدانی تایبەت، بەڵێ، ئێمە زانیمان قەڵەباڵغی هەیە، ئەوجارە بنکەی دەنگدانی تایبەت لە هەر